

Informacja o produkcie – ubezpieczenie mienia i odpowiedzialności cywilnej -
ubezpieczenie pakietowe „Laborus”

Stan zgodny z ogólnymi warunkami ubezpieczenia mienia i odpowiedzialności cywilnej - ubezpieczenie pakietowe „Laborus” uchwalonymi przez Zarząd Towarzystwa w dniu 11 sierpnia 2017 roku.

1. Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub wartości wykupu ubezpieczenia:

§4, §12.

2. Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia:

§5.

3. Koszty oraz inne obciążenia potrącane ze składek ubezpieczeniowych:

§7.

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA MIENIA I ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ UBEZPIECZENIE PAKIETOWE „LABORUS”

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1 (postanowienia ogólne)

1. Na podstawie niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia, zwanych dalej OWU, SALTUS Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, zwane dalej „Towarzystwem”, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, zawiera umowy ubezpieczenia z osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą, osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej zwanymi dalej „Ubezpieczającymi”.
2. Zakres ubezpieczenia przewidziany postanowieniami OWU może zostać zmodyfikowany na podstawie odpowiednich klauzul dodatkowych, wymienionych w Załączniku nr 1 do OWU – jednocześnie z zawarciem umowy ubezpieczenia lub w trakcie trwania okresu ubezpieczenia. Włączenie dodatkowych klauzul zostanie potwierdzone w dokumencie ubezpieczenia lub w aneksie do tego dokumentu.
3. Umowy ubezpieczeń dodatkowych mogą być zawierane na podstawie odpowiednich Ogólnych Warunków Dodatkowego Ubezpieczenia, zwanych dalej OWDU, pod warunkiem wcześniejszego lub jednoczesnego zawarcia z Towarzystwem podstawowej umowy ubezpieczenia. Zawarcie umowy ubezpieczenia dodatkowego zostanie stwierdzone w dokumencie ubezpieczenia potwierdzającym zawarcie podstawowej umowy ubezpieczenia lub w aneksie do tego dokumentu.
4. Za porozumieniem stron, do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia odmienne od ustalonych w niniejszych OWU, OWDU i Załączniku nr 1 do OWU.
5. W przypadku określonym w ust.4, Towarzystwo zobowiązane jest przedstawić Ubezpieczającemu różnicę treści umowy ubezpieczenia a treścią OWU, OWDU lub Załącznika nr 1 do OWU w formie pisemnej przed zawarciem umowy ubezpieczenia. W razie niedopełnienia tego obowiązku, Towarzystwo nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego. Przepisu tego nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.

§ 2

1. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek (Ubezpieczonego). W takiej sytuacji postanowienia niniejszych OWU, OWDU i Załącznika nr 1 do OWU stosuje się odpowiednio również do Ubezpieczonego, z zastrzeżeniem, że roszczenie o zapłatę składki przysługuje wyłącznie przeciwko Ubezpieczającemu.
2. Ubezpieczony jest uprawniony do żądania należnego świadczenia bezpośrednio od Towarzystwa, chyba że strony uzgodniły inaczej, jednak uzgodnienie takie nie może zostać dokonane, jeżeli wypadek już zaszedł.

§ 3 (definicje)

Przyjmuje się następujące znaczenia terminów użytych w niniejszych OWU:

- 1) **akty terroryzmu** - wszelkiego rodzaju działania z użyciem przemocy lub próby zastraszenia społeczeństwa albo jego części w celu osiągnięcia korzyści politycznych, ideologicznych, ekonomicznych lub społecznych,
- 2) **budowle** - obiekty budowlane niebędące budynkami lub obiektami małej architektury, takie jak: wiaty, wieże, kominy, maszty antenowe oraz wolnostojące trwale związane z gruntem urządzenia reklamowe, a także stanowiące odrębne pod względem technicznym instalacje i urządzenia, jako części przedmiotów składających się na całość użytkową, z tym zastrzeżeniem, że budowli nie stanowią obiekty liniowe, których charakterystycznym parametrem jest długość (drogi, linie kolejowe, sieci przesyłowe, kanalizacja kablowa wraz z kablami, wały przeciwpowodziowe),
- 3) **budynki** - trwale związane z gruntem obiekty budowlane jedno- lub wielokondygnacyjne, wydzielone z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, posiadające fundamenty i dach, wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi oraz zainstalowanymi na stałe elementami wykończenia wnętrz, stanowiącymi całość techniczną i użytkową,
- 4) **czyste straty finansowe** - straty finansowe niewynikające ze szkód w mieniu lub na osobie,
- 5) **dane** - informacje nadające się do bezpośredniego przetwarzania przez elektroniczne systemy przetwarzania danych:
  - a) dane ze zbiorów danych i baz danych, dane archiwalne oraz kopie zapasowe,
  - b) licencjonowane systemy operacyjne i programy wchodzące w ich skład,
  - c) licencjonowane programy standardowe produkcji seryjnej,
  - d) programy aplikacyjne pisane na zamówienie,
- 6) **deszcz nawałny** - opad deszczu o współczynniku natężenia co najmniej 4, określonym w oparciu o dane pomiarowe Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej; w przypadku braku możliwości stwierdzenia natężenia deszczu w miejscu ubezpieczenia, przyjmuje się stan faktyczny i rozmiar szkód w okolicy miejsca ubezpieczenia, w budynkach będących w dobrym stanie lub w innym mieniu, odpornym w zbliżonym stopniu na działanie deszczu,
- 7) **dym i sadza** - produkt niepełnego spalania ciał stałych lub gazów, który nagle wydobył się ze znajdujących się w miejscu ubezpieczenia urządzeń, eksploatowanych zgodnie z przeznaczeniem i przepisami technicznymi, przy sprawnym funkcjonowaniu urządzeń wentylacyjnych i oddymiających,
- 8) **fransza redukcyjna** - określona w niniejszych OWU, OWDU, Załączniku nr 1 do OWU lub ustalona w umowie ubezpieczenia kwota lub procent wartości odszkodowania pomniejszająca łączne odszkodowanie za jedną i wszystkie szkody wynikłe z jednego zdarzenia,
- 9) **grad** - opad atmosferyczny w postaci bryłek lodu,
- 10) **graffiti** - rysunki lub napisy wykonane anonimowo i bez odpowiedniego zezwolenia na przedmiocie ubezpieczenia,
- 11) **huk ponaddźwiękowy** - fala dźwiękowa (ciśnieniowa), spowodowana przez samolot przekraczający prędkość dźwięku,
- 12) **huragan** - działanie wiatru o prędkości co najmniej 17,5 m/sek., określonej w oparciu o dane pomiarowe Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej; w przypadku braku możliwości stwierdzenia siły wiatru w miejscu ubezpieczenia, przyjmuje się stan faktyczny i rozmiar szkód w okolicy miejsca ubezpieczenia, w budynkach będących w dobrym stanie lub w innym mieniu, odpornym w zbliżonym stopniu na działanie wiatru,
- 13) **kradzież z włamaniem** - dokonanie albo usiłowanie zaboru mienia z pomieszczeń lub schowków w pomieszczeniach:
  - a) po uprzednim usunięciu siłą zabezpieczenia lub otwarciu wejścia przy użyciu narzędzi, podrobionego lub dopasowanego klucza, klucza oryginalnego bądź karty magnetycznej, w których posiadanie sprawca wszedł wskutek włamania do innego pomieszczenia lub rozboju,
  - b) przez sprawcę, który ukrył się w pomieszczeniu przed jego zamknięciem, jeśli pozostawił ślady mogące służyć jako dowód jego potajemnego ukrycia,
- 14) **kradzież zwykła** - dokonanie zaboru mienia bez włamania lub rozboju,
- 15) **lawina** - gwałtowne zsuwanie się lub staczanie mas śniegu, lodu, skał, kamieni, bloza ze zboczy górskich,
- 16) **lokal** - przestrzeń wydzielona trwałymi ścianami, stanowiąca funkcjonalną lub gospodarczą całość, służąca zaspokojeniu potrzeb Ubezpieczającego, związanych z prowadzoną przez niego działalnością, użytkowana na mocy posiadanego przez niego tytułu prawnego, składająca się z jednego lub większej liczby pomieszczeń,
- 17) **maszyny, urządzenia, wyposażenie** - rzeczowe ruchome składniki majątku wykorzystywane w prowadzonej działalności (w tym sprzęt elektroniczny), niestanowiące elementów budynku, budowli lub obiektu małej architektury, niebędące środkami obrotowymi ani nakładami inwestycyjnymi,
- 18) **mienie osób trzecich:**
  - a) przyjęte od osób trzecich w celu wykonania usługi - przedmioty przyjęte przez Ubezpieczającego do naprawy, remontu, przeróbki, przechowania bądź wykonania usługi w ramach zarejestrowanej działalności,
  - b) mienie przyjęte do sprzedaży komisowej - przedmioty przyjęte przez Ubezpieczającego do sprzedaży komisowej za wynagrodzeniem, na rachunek dającego zlecenie, lecz w imieniu własnym,
- 19) **mienie pracownicze** - mienie osobistego użytku pracowników Ubezpieczającego lub niezbędne do wykonywania czynności zawodowych, znajdujące się w miejscu ubezpieczenia zwyczajowo lub na żądanie Ubezpieczającego, z wyłączeniem pojazdów mechanicznych, wartości pieniężnych i biżuterii,
- 20) **nakłady inwestycyjne** - udokumentowane koszty poniesione przez Ubezpieczającego przed wystąpieniem szkody na remonty bieżące, kapitalne i adaptacyjne budynków lub lokali oraz na wykończenie wnętrz, w celu dostosowania budynku lub lokalu do rodzaju prowadzonej działalności lub podwyższenia standardu,
- 21) **napór śniegu lub lodu** - bezpośrednie działanie ciężaru śniegu lub lodu na ubezpieczony budynek lub budowlę, przewrócenie mienia sąsiedniego na ubezpieczony budynek lub budowlę wskutek bezpośredniego działania ciężaru śniegu lub lodu, które spowodowało uszkodzenie ich elementów nośnych lub zawałenie się (za elementy nośne uważa się elementy konstrukcji przenoszące obciążenia obiektu takie jak: fundamenty, ściany nośne, filary, słupy, kolumny, belkowania, belki, stropy, sklepienia, więzania i więzby dachowe), a także uszkodzenie rynien, dachówek, płotków śniegowych i opierzeń blacharskich,
- 22) **nośniki danych** - materiały umożliwiające gromadzenie informacji i nadające się od odczytu maszynowego, z zastrzeżeniem, że są one wymienne (wymienne dyski magnetyczne i optyczne, taśmy magnetyczne, dyskietki, płyty CD i DVD),
- 23) **obiekty małej architektury** - niewielkie obiekty budowlane, takie jak: kapliczki, krzyże przydrożne, figury, posągi, wodotryski, obiekty architektury ogrodowej, piaskownice, huśtawki, drabinki, śmietniki,
- 24) **osoby bliskie** - małżonek, osoby pozostające w konkubinacie, rodzeństwo, rodzice, ojczym, macocha, dzieci, pasierbowie, teściowie, zięciowie, synowie, dziadkowie, wnuki, przysposobieni i przysposabiający,
- 25) **osoby trzecie** - wszystkie osoby niebędące Ubezpieczającym lub Ubezpieczonym,
- 26) **oswanie się ziemi** - ruch ziemi na stokach niespowodowany działaniami człowieka,
- 27) **powódź** - zalanie terenów w następstwie podniesienia się wody w korytach wód płynących lub stojących wskutek:
  - a) nadmiernych opadów atmosferycznych,
  - b) spływu wód po zboczach lub stokach,
  - c) topnienia kry lodowej,
  - d) tworzenia się zatorów lodowych,
  - e) sztormu i podniesienia się morskich wód przybrzeżnych,
- 28) **pożar** - działanie ognia, który powstał bez przeznaczonego do tego celu paleniska lub przedostał się poza palenisko i rozprzestrzenił się o własnej sile,
- 29) **pracownik** - osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę albo na podstawie umowy cywilnoprawnej z wyłączeniem osoby fizycznej, która zawarła z Ubezpieczającym umowę cywilnoprawną w ramach prowadzonej działalności gospodarczej; za pracownika uznaje się również praktykanta lub wolontariusza, któremu Ubezpieczający powierzył wykonanie określonej czynności,
- 30) **przedsiębiorca** - osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową,
- 31) **przebiecie** - gwałtowna zmiana napięcia w sieci elektrycznej w wyniku wyładowań atmosferycznych, powodująca uszkodzenia, pozostawiające w ubezpieczonych instalacjach, urządzeniach lub sprzęcie elektrycznym i elektronicznym bezsporne ślady

- działania,
- 32) **przeżętie** - przejściowy wzrost napięcia prądu płynącego w danym obwodzie elektrycznym ponad roboczą wartość znamionową,
- 33) **rozboj** - dokonanie albo usiłowanie zaboru mienia przy użyciu przemocy fizycznej lub realnej groźby jej natychmiastowego użycia albo doprowadzenia do stanu nieprzytomności lub bezbronności Ubezpieczającego, pracownika Ubezpieczającego lub innej osoby, której Ubezpieczający zlecił dozоровanie mienia,
- 34) **sprzęt elektroniczny** - urządzenie, które zawiera elektroniczne podzespoły (układy scalone, tranzystory i inne elementy półprzewodnikowe nieulegające zużyciu mechanicznemu) przeznaczone do przetwarzania i wizualizacji danych, kontroli i sterowania procesami, wykonywania pomiarów, sygnalizacji stanów urządzenia, do urządzeń elektronicznych zalicza się w szczególności: sprzęt biurowy i elektronicznego przetwarzania danych, sprzęt komunikacyjny i radiowy, sprzęt medyczny, sprzęt poligraficzny, sprzęt RTV, sprzęt alarmowy, pomiarowo-kontrolny i automatyki,
- 35) **szkoda** (w ubezpieczeniu mienia) - strata materialna wynikająca z utraty, uszkodzenia lub zniszczenia ubezpieczonego mienia bezpośrednio wskutek wypadku ubezpieczeniowego, przy czym za jedną szkodę uważa się wszystkie straty będące następstwem tego samego wypadku ubezpieczeniowego albo wynikające z tej samej przyczyny,
- 36) **szkoda na osobie** (w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej) - strata powstała wskutek śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, a także utracone korzyści poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia oraz zadośćuczynienie za krzywdę,
- 37) **szkoda w mieniu** (w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej) - strata powstała wskutek utraty, zniszczenia lub uszkodzenia rzeczy ruchomej albo nieruchomości, a także utracone korzyści poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie wystąpiła utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia,
- 38) **środki obrotowe** - towary, surowce, materiały pomocnicze, opakowania, części zamienne i zapasowe maszyn i urządzeń, materiały w przerobie, półprodukty i półfabrykaty lub wyroby gotowe, które w rozumieniu przepisów o rachunkowości nie są zaliczone do środków trwałych,
- 39) **trzęsienie ziemi** - spowodowany przyczyną naturalną wstrząs powierzchni ziemi, wynikający z zachodzenia procesów geologicznych lub geofizycznych pod powierzchnią ziemi, potwierdzony w oparciu o dane pomiarowe Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej,
- 40) **ubezpieczenie na pierwsze ryzyko** - system ubezpieczenia, w którym suma ubezpieczenia ustalana jest według wysokości prawdopodobnej maksymalnej straty, jaka może powstać wskutek jednego wypadku ubezpieczeniowego objętego zakresem ubezpieczenia,
- 41) **ubezpieczenie na sumy stałe** - system ubezpieczenia, w którym suma ubezpieczenia powinna odpowiadać przewidywanej maksymalnej wartości mienia w okresie ubezpieczenia,
- 42) **uderzenie pioruna** - bezpośrednie wyładowanie elektryczności atmosferycznej na ubezpieczone mienie, pozostawiające ślady,
- 43) **uderzenie pojazdu** - bezpośrednie uderzenie w ubezpieczone mienie pojazdu mechanicznego lub jego części nienależącego ani nieeksploatowanego przez Ubezpieczającego ani osoby, za które ponosi on odpowiedzialność lub z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, z wyłączeniem szkód w pojazdach, ich ładunku, ulicach i drogach,
- 44) **upadek drzew lub innych przedmiotów** - niebędące następstwem działalności ludzkiej przewrócenie się rosnących drzew, budynków, budowli lub ich części, anten, masztów, słupów, żurawi budowlanych na ubezpieczone mienie,
- 45) **upadek statku powietrznego** - katastrofa bądź przymusowe lądowanie statku powietrznego, a także upadek jego części lub przewożonego ładunku, z wyłączeniem zrzutu paliwa,
- 46) **wandalizm** - rozmyślne uszkodzenie lub zniszczenie ubezpieczonego mienia przez osoby trzecie,
- 47) **wartości pieniężne:**
- krajowe i zagraniczne znaki pieniężne,
  - czeki, z wyjątkiem czeków zakreślonych, skasowanych lub opatrzonych indosem pełnomocniczym, zawierającym wzmiankę „wartość do inkasa”, „należność do inkasa” lub inną o podobnym charakterze,
  - weksle, z wyjątkiem weksli opatrzonych indosem pełnomocniczym, zawierającym wzmiankę „wartość do inkasa” lub inną o podobnym charakterze,
  - inne dokumenty zastępujące w obrocie gotówkę,
  - złoto, srebro i wyroby z tych metali, kamienie szlachetne i perły, platyna i inne metale z grupy platynowców, z wyłączeniem przedmiotów będących muzealiami w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 listopada 1996 roku o muzeach, z późn. zm.,
- 48) **wartość ewidencyjna brutto** - księgowa wartość mienia, która zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości z późn. zm., odpowiada wartości początkowej mienia z uwzględnieniem obowiązujących przyszacowań,
- 49) **wartość odtworzeniowa (nowa)** - wartość odpowiadająca kosztom zakupu, remontu / naprawy, odbudowy lub wytworzenia:
- budynku, budowli lub nakładów inwestycyjnych w tym samym miejscu, z uwzględnieniem dotychczasowych wymiarów, materiałów, technologii, konstrukcji i standardu wykończenia, łącznie z kosztami transportu i montażu,
  - maszyn, urządzeń i wyposażenia tego samego rodzaju, typu oraz o tych samych parametrach, z uwzględnieniem kosztów transportu i montażu,
- 50) **wartość rzeczystwa** - wartość odtworzeniowa ubezpieczonego mienia pomniejszona o zużycie techniczne,
- 51) **wybuch** - nagłe uwolnienie energii, wywołane właściwością rozprzestrzeniania się gazów, pary lub pyłów, z wyłączeniem szkód wywołanych podciśnieniem; eksplozja zbiornika (kotła, instalacji rurowej, itp.) występuje tylko wtedy, gdy jego ścianki są pęknięte w rozmiarze powodującym nagłe wyrównanie różnicy ciśnień wewnątrz i na zewnątrz zbiornika; za wybuch uważa się również implozję, polegającą na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym,
- 52) **wypadek ubezpieczeniowy:**
- w ubezpieczeniu mienia - zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową, występujące

nie spodziewanie i niezależnie od woli Ubezpieczającego, mające miejsce w okresie ubezpieczenia,

- w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej - śmierć, doznanie rozstroju zdrowia, uszkodzenie ciała, utrata, uszkodzenie lub zniszczenie mienia,
- 53) **zalanie:**
- niezamierzone i niekontrolowane wydostanie się wody, pary wodnej lub cieczy z:
    - położonych na stałe wodociągowych rur doprowadzających lub odprowadzających,
    - innych urządzeń związanych z systemem rur wodociągowych lub kanalizacyjnych,
    - instalacji ciepłej wody lub ogrzewania parowego,
    - przewodów i urządzeń technologicznych,
    - instalacji tryskaczowej lub zraszającej, z wyłączeniem przypadków będących następstwem pożaru, czynności pomiarowo-kontrolnych, naprawy, przebudowy, modernizacji instalacji lub budynku,
    - instalacji klimatyzacyjnej, pomp ciepła lub kolektorów słonecznych,
  - cofnięcie się wody lub ścieków z publicznych urządzeń kanalizacyjnych, o ile zabezpieczenie połączenia nie należało do obowiązków Ubezpieczającego,
  - nieumyślne pozostawienie otwartych kranów lub innych zaworów w urządzeniach wodociągowych lub kanalizacyjnych, pod warunkiem, że w chwili pozostawienia żaden płyn ani para nie wydostawały się z tych zaworów,
  - zalanie wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych (również przez topniejący śnieg lub lód),
  - zalanie wodą lub innym płynem przez osoby trzecie,
- 54) **zapadanie się ziemi** - spowodowane przyczyną naturalną obniżenie powierzchni terenu w wyniku zawalenia się naturalnych, pustych przestrzeni pod powierzchnią gruntu.

§ 4 (rodzaje ubezpieczeń)

- Na podstawie niniejszych OWU można zawrzeć następujące rodzaje ubezpieczeń:
  - ubezpieczenie mienia od pożaru i innych zdarzeń losowych,
  - ubezpieczenie zwiększonych kosztów prowadzenia działalności,
  - ubezpieczenie mienia od kradzieży z włamaniem i rozboju,
  - ubezpieczenie mienia od wandalizmu,
  - ubezpieczenie sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk,
  - ubezpieczenie szyb i innych przedmiotów od stłuczenia,
  - ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej.
- Ubezpieczenie nie pokrywa grzywien i kar administracyjnych lub sądowych oraz innych kar o charakterze pieniężnym, w tym również odszkodowań o charakterze karnym, nałożonych na Ubezpieczonego.

§ 5 (ogólne ograniczenia i wyłączenia odpowiedzialności)

- Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody:
  - których wysokość nie przekracza kwoty 300 zł (w ubezpieczeniu szyb i innych przedmiotów od stłuczenia: których wysokość nie przekracza 100 zł),
  - powstałe wskutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub wyrządzone umyślnie przez Ubezpieczającego, z zastrzeżeniem § 32 ust.5,
  - powstałe wskutek działań wojennych, stanu wojennego, stanu wyjątkowego, wewnętrznych zamieszek, strajków, rozruchów, lokautów, aktów terroryzmu lub sabotażu,
  - powstałe wskutek reakcji jądrowej, skażenia radioaktywnego, skażenia lub zanieczyszczenia opadami przemysłowymi, działania broni biologicznej lub chemicznej, promieni laserowych i maserowych, pola magnetycznego lub elektromagnetycznego, oddziaływania azbestu lub formaldehydu,
  - powstałe wskutek konfiskaty, nacjonalizacji, zajęcia, zarekwirowania lub zniszczenia mienia na podstawie decyzji podjętej przez uprawnione do tego władze, jak również spowodowane działaniami uprawnionych do tego władz,
  - powstałe wskutek powolnego, systematycznego zawiłgocenia ubezpieczonego mienia z powodu nieszczelności urządzeń sieci wodno - kanalizacyjnej, grzewczej i technologicznej,
  - powstałe wskutek powolnego, systematycznego przenikania wód gruntowych,
  - powstałe wskutek zagrybienia lub przemarzania ścian,
  - powstałe wskutek korozji,
  - powstałe wskutek powolnego, systematycznego działania wysokiej temperatury, gazów, pary, osadów, ścieków,
  - wywołane stałymi emisjami (hałasem, zapachem, wstrząsami),
  - powstałe wskutek normalnego zużycia lub starzenia się mienia w związku z jego eksploatacją,
  - górnictwe w rozumieniu prawa górnictwa i geologicznego,
  - pośrednie wszelkiego rodzaju (z wyjątkiem zwiększonych kosztów prowadzenia działalności, jeśli umowa ubezpieczenia obejmuje ochroną to ryzyko), w tym wynikające z utraty zysku, kar umownych, opóźnienia, utraty rynku.
- Towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe w następującym mieniu (nie dotyczy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej):
  - przedmiotach nielegalnie wprowadzonych na polski obszar celny,
  - którego nabycie nie jest potwierdzone dowodami zakupu bądź jego nabycie potwierdzone jest niewiarygodnymi dowodami zakupu,
  - środkach obrotowych, których data przydatności do użycia upłynęła lub upływa w dniu powstania szkody,
  - budynkach lub budowlach nieposiadających zezwolenia na użytkowanie lub przeznaczonych do rozbiórki oraz w znajdującym się w nich mieniu, a także w wyposażeniu, maszynach oraz urządzeniach przeznaczonych do likwidacji,
  - pojazdach mechanicznych, chyba że stanowią środki obrotowe lub mienie osób trzecich przekazane Ubezpieczającemu w celu wykonania usługi lub sprzedaży,
  - kartach płatniczych i kredytowych,
  - aktach, dokumentach, rękopisach, pieczętkach, planach konstrukcyjnych, dokumentacji technicznej, prototypach, wzorach i eksponatach (w tym muzealnych),

- dzielach sztuki, danych na wszelkiego rodzaju nośnikach danych (z zastrzeżeniem § 24 ust.1),
- 8) inwentarzu żywym, drzewostanach, roślinach na pnium, uprawach,
- 9) składowanym niezgodnie z wymaganiami producenta lub dostawcy, chyba że sposób składowania nie miał wpływu na powstanie lub wysokość szkody,
- 10) budynkach i budowlach będących w trakcie budowy, montażu, rozbudowy lub przebudowy,
- 11) w szklarniach, cieplarniach, oranżeriach, inspektach, namiotach oraz w znajdującym się w nich mieniu ruchomym,
- 12) mieniu wyłączonym z eksploatacji przez okres dłuższy niż 30 dni,
- 13) gruntach, glebach, wodach podziemnych i powierzchniowych, zbiornikach wodnych, ciekach wodnych,
- 14) mieniu podczas transportu,
- 15) liniach przesyłowych, transmisyjnych lub dystrybucyjnych,
- 16) broni, amunicji, materiałach wybuchowych, fajferwerkach.

II. UBEZPIECZENIE MIENIA OD POŻARU I INNYCH ZDARZEŃ LOSOWYCH

§ 6 (przedmiot i miejsce ubezpieczenia)

1. Przedmiotem ubezpieczenia mogą być następujące kategorie mienia określone w umowie ubezpieczenia:
  - 1) mienie użytkowane zgodnie z jego przeznaczeniem w związku z prowadzoną działalnością, ewidencjonowane i stanowiące własność Ubezpieczającego lub mienie będące na podstawie tytułu prawnego w jego posiadaniu:
    - a) budynki i budowle,
    - b) obiekty małej architektury,
    - c) lokale,
    - d) maszyny, urządzenia oraz wyposażenie,
    - e) środki obrotowe,
    - f) mienie osób trzecich,
    - g) nakłady inwestycyjne,
    - h) wartości pieniężne,
  - 2) mienie pracownicze.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje mienie wyszczególnione w dokumencie ubezpieczenia.
3. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje mienie znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu ubezpieczenia wymienionym we wniosku, przy czym mienie pracownicze objęte jest ochroną również w innym miejscu, w którym praca jest świadczona na polecenie Ubezpieczającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 7 (zakres ubezpieczenia)

1. Zakres ubezpieczenia obejmuje szkody powstałe w przedmiocie ubezpieczenia w miejscu i w okresie wskazanym w umowie ubezpieczenia, bezpośrednio wskutek:
  - 1) pożaru,
  - 2) uderzenia pioruna,
  - 3) wybuchu,
  - 4) upadku statku powietrznego,
  - 5) trzęsienia ziemi,
  - 6) huraganu,
  - 7) gradu,
  - 8) deszczu nawalnego,
  - 9) naporu śniegu lub lodu,
  - 10) zapadania się ziemi,
  - 11) osuwania się ziemi,
  - 12) lawiny,
  - 13) zalania,
  - 14) dymu i sadzy,
  - 15) upadku drzew lub innych przedmiotów,
  - 16) uderzenia pojazdu,
  - 17) huku ponaddźwiękowego,
  - 18) przepięć.
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki, ubezpieczenie mienia od pożaru i innych zdarzeń losowych może zostać rozszerzone o szkody powstałe wskutek powodzi.

§ 8 (wyłączenia szczególne)

Z zachowaniem wyłączeń opisanych w § 5, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód powstałych:

- 1) wskutek opadów atmosferycznych, jeżeli przyczyną był zły stan techniczny rynien, rur spustowych, opierzeń blacharskich, dachu lub niezabezpieczone bądź nieprawidłowo zabezpieczone otwory dachowe lub okienne, wyłączenie to nie dotyczy szkód w mieniu znajdującym się w lokalach najmowanych, jeżeli do obowiązków Ubezpieczającego nie należy dbanie o stan techniczny budynku lub lokalu oraz jeśli do dnia powstania szkody Ubezpieczający nie wiedział o istniejących zaniedbaniach w tym zakresie lub o nich wiedział i posiada pisemne dowody występowania do wynajmującego z żądaniem ich usunięcia,
- 2) w wyniku zamrożenia instalacji należącej do Ubezpieczającego znajdującej się wewnątrz oraz na zewnątrz budynku lub lokalu,
- 3) w związku z prowadzeniem robót ziemnych,
- 4) przez wybuch:
  - a) w instalacjach i urządzeniach elektrycznych i elektronicznych, wskutek działania prądu elektrycznego, zarówno z pojawieniem się ognia jak i bez (spowodowane przez prąd przetężeniowy, przepięcie, wady izolacji jak: zwarcie, zwarcie międzyzwojowe, zwarcie z kadłubem, zwarcie doziemne, niedostateczna zdolność

- kontaktowa, defekty urządzeń pomiarowych, regulujących i zabezpieczających),
- b) wywołany przez Ubezpieczającego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych,
- c) lampy kineskopowej w czasie produkcji lub montażu,
- d) w komorach spalania silników spalinowych,
- 5) w następstwie ciśnienia gazu w układach przelających lub częściach użytkowych łączników elektrycznych,
- 6) wskutek wydostania się wody z wanny, brodzika lub podobnego urządzenia lub spowodowanych użyciem wody do czyszczenia,
- 7) wskutek zalania mienia przechowywanego lub składowanego w pomieszczeniach znajdujących się poniżej poziomu gruntu bezpośrednio na podłodze, gdy podstawa, na której przechowywane było mienie, była niższa niż 10 cm, z wyjątkiem szkód spowodowanych przez zalanie bezpośrednio z góry,
- 8) w wyniku osuwania lub zapadania się ziemi w następstwie zalania wodą wodociągową,
- 9) w mieniu poddanym działaniu ognia lub ciepła w celu obróbki,
- 10) w mieniu przechowywanym bądź magazynowanym poza budynkami, chyba że strony umówią się inaczej.

§ 9 (suma ubezpieczenia)

1. Suma ubezpieczenia określona w dokumencie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa za wszystkie szkody zaistniałe w okresie ubezpieczenia.
2. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający według wartości ubezpieczonego mienia, oddzielnie dla poszczególnych kategorii mienia:
  - 1) z uwzględnieniem podatku VAT - w przypadku, gdy Ubezpieczający nie jest płatnikiem podatku VAT,
  - 2) bez uwzględnienia podatku VAT - w przypadku, gdy Ubezpieczający jest płatnikiem podatku VAT.
3. Suma ubezpieczenia może być określona:
  - 1) dla budynków, budowli, lokali, obiektów małej architektury, maszyn, urządzeń i wyposażenia - według wartości:
    - a) odtworzeniowej (nowej) pod warunkiem, że stopień technicznego zużycia nie przekracza 50%,
    - b) rzeczywistej,
    - c) ewidencyjnej brutto pod warunkiem, że stopień umorzenia nie przekracza 50%,
  - 2) dla środków obrotowych - według ceny ich nabycia lub kosztów wytworzenia,
  - 3) dla nakładów inwestycyjnych - odtworzeniowej (nowej) pod warunkiem, że stopień technicznego zużycia nie przekracza 50%, w pozostałych przypadkach według wartości rzeczywistej,
  - 4) dla wartości pieniężnych: dla gotówki - według wartości nominalnej (wartość nominalną waluty obcej przelicza się na złote według średniego kursu NBP z dnia podpisania umowy ubezpieczenia), dla pozostałych wartości pieniężnych - według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia,
  - 5) dla mienia osób trzecich - według wartości rzeczywistej, która odpowiada najwyższej dziennej wartości tej kategorii mienia (w komisach i lombardach - bez uwzględnienia marży lub prowizji),
  - 6) dla mienia pracowniczego - według wartości rzeczywistej, która odpowiada iloczynowi liczby zatrudnionych pracowników w dniu zgłoszenia do ubezpieczenia i sumy ubezpieczenia przypadającej na jednego pracownika (maksymalna suma ubezpieczenia na jednego pracownika wynosi 1 500,00 zł),
4. W zależności od przedmiotu ubezpieczenia, umowa ubezpieczenia może być zawarta:
  - 1) na sumy stałe,
  - 2) na pierwsze ryzyko.
5. Na sumy stałe ubezpiecza się wszystkie kategorie mienia wymienione w §6 ust. 1 z wyjątkiem wartości pieniężnych, nakładów inwestycyjnych i mienia pracowniczego.
6. Na pierwsze ryzyko ubezpiecza się wartości pieniężne, nakłady inwestycyjne i mienie pracownicze.
7. Jeżeli po zawarciu umowy ubezpieczenia wartość mienia ubezpieczonego na sumy stałe uległa zmniejszeniu, Ubezpieczający może żądać odpowiedniego zmniejszenia sumy ubezpieczenia. Zmniejszenia sumy ubezpieczenia może także z tej samej przyczyny dokonać jednostronnie Towarzystwo, zawiadamiając o tym jednocześnie Ubezpieczającego. Zmniejszenie sumy ubezpieczenia pociąga za sobą odpowiednie zmniejszenie składki.

§ 10 (klauzule dodatkowe)

Z zachowaniem pozostałych zapisów zakres ochrony można rozszerzyć o następujące klauzule dodatkowe (zgodnie z zapisami i na warunkach opisanych w każdej z n/w klauzul):

- 1) Klauzula 01 – automatycznego ubezpieczenia nowo zakupionych środków trwałych,
- 2) Klauzula 02 – automatycznego ubezpieczenia mienia w nowych lokalizacjach,
- 3) Klauzula 03 – reprezentantów,
- 4) Klauzula 04 – ubezpieczenie aktów terroryzmu,
- 5) Klauzula 05 – ubezpieczenie rozmrózienia środków obrotowych przechowywanych w urządzeniach chłodniczych,
- 6) Klauzula 06 – ubezpieczenie drobnych prac remontowych,
- 7) Klauzula 07 – włączenie ryzyka graffiti,
- 8) Klauzula 09 – ubezpieczenie maszyn od awarii mechanicznej i uszkodzeń,
- 9) Klauzula 10 – ubezpieczenie maszyn elektrycznych od szkód elektrycznych,
- 10) Klauzula 11 – pęknięcia mrozowego

III. UBEZPIECZENIE ZWIĘKSZONYCH KOSZTÓW PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI

§11 (przedmiot, zakres i miejsce ubezpieczenia)

1. Przedmiotem ubezpieczenia są zwiększone koszty prowadzenia działalności, które zostały poniesione w związku z zakłóceniem lub przerwą w prowadzonej działalności,

spowodowanymi szkodą, powstałą wskutek zdarzeń losowych wymienionych w § 7.

2. Przez zwiększone koszty prowadzenia działalności należy rozumieć koszty, które mają bezpośredni związek ze szkodą powstałą w mieniu i zostaną poniesione na celu kontynuowania działalności, takie jak:
  - 1) koszty wynajmu oraz użytkowania pomieszczeń, maszyn i urządzeń zastępczych,
  - 2) koszty przeniesienia bądź przetransportowania maszyn, urządzeń, surowców, towarów itp. do nowych pomieszczeń,
  - 3) dodatkowe koszty pracy (godziny nadliczbowe, dodatki za pracę w nocy, niedziele i święta, zatrudnienie dodatkowego personelu, korzystanie z usług osób trzecich),
  - 4) koszty poinformowania klientów i kooperantów o zmianach dotyczących prowadzonej działalności.
3. Towarzystwo pokrywa zwiększone koszty prowadzenia działalności, udokumentowane fakturami, powstałe od dnia zaistnienia szkody, do czasu przywrócenia stanu sprzed szkody, nie dłużej jednak, niż przez 3 miesiące od dnia wystąpienia szkody. Przez przywrócenie stanu sprzed szkody należy rozumieć sytuację, kiedy poszkodowany dysponuje takimi samymi lub podobnymi budynkami i budowlami oraz maszynami, urządzeniami i wyposażeniem o zbliżonych parametrach, jak przed powstaniem szkody.
4. Warunkiem objęcia ochroną zwiększonych kosztów prowadzenia działalności jest ubezpieczenie mienia od pożaru i innych zdarzeń losowych.
5. Ochrona ubezpieczeniowa istnieje w stosunku do kosztów powstałych w związku ze szkodą w ubezpieczonym mieniu znajdującym się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu ubezpieczenia.

§ 12 (wyłączenia szczególne)

1. W przypadku zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego powodującego szkodę
2. Z zachowaniem wyłączeń opisanych w §§ 5 i 8, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje zwiększonych kosztów prowadzenia działalności:
  - 1) wynikających z faktu, że zniszczone lub uszkodzone przedmioty są zmieniane, ulepszone lub poddane generalnemu remontowi przy okazji naprawy,
  - 2) wynikających z nabycia rzeczy nowych,
  - 3) niezwiązanych bezpośrednio z prowadzoną działalnością,
  - 4) wynikłych z braku środków finansowych na naprawę lub wymianę utraconych bądź uszkodzonych przedmiotów,
  - 5) wynikających z decyzji właściwych władz lub organów uniemożliwiających lub opóźniających odbudowę zniszczonego mienia lub dalsze kontynuowanie działalności.
3. Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte koszty:
  - 1) nakładów związanych z ograniczeniem zatrudnienia (odprawy, przeszkolenia),
  - 2) nakładów na ustalenie, stwierdzenie lub usuwanie szkody,
  - 3) nakładów na naprawę lub nabycie rzeczy lub dokumentacji produkcyjno-zakładowej w miejsce tych, które zostały zmienione, uszkodzone lub zniszczone.

§ 13 (suma ubezpieczenia)

1. Suma ubezpieczenia określona w dokumencie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa za wszystkie szkody zaistniałe w okresie ubezpieczenia.
2. Suma ubezpieczenia ustalana jest przez Ubezpieczającego na pierwsze ryzyko.

IV. UBEZPIECZENIE MIENIA OD KRADZIEŻY Z WŁAMANIEM I ROZBOJU

§ 14 (przedmiot, zakres i miejsce ubezpieczenia)

1. Przedmiotem ubezpieczenia mogą być następujące kategorie mienia określone w umowie ubezpieczenia:
  - 1) mienie użytkowane zgodnie z jego przeznaczeniem w związku z prowadzoną działalnością, ewidencjonowane i stanowiące własność Ubezpieczającego lub mienie będące na podstawie tytułu prawnego w jego posiadaniu:
    - a) maszyny, urządzenia oraz wyposażenie,
    - b) środki obrotowe,
    - c) mienie osób trzecich,
    - d) nakłady inwestycyjne,
    - e) wartości pieniężne,
  - 2) mienie pracownicze.
2. Towarzystwo pokrywa szkody powstałe wskutek kradzieży z włamaniem lub rozboju.
3. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje mienie wyszczególnione w dokumencie ubezpieczenia lub załącznikach do dokumentu ubezpieczenia.
4. Mienie objęte jest ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu ubezpieczenia, a mienie pracownicze również w innym miejscu, w którym praca jest świadczona na polecenie Ubezpieczającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 15 (wymagane zabezpieczenia)

1. Konstrukcja fundamentów, podłóg, ścian, stropów i dachów:
  - 1) ubezpieczone mienie, z zastrzeżeniem postanowień ust.6, powinno znajdować się w budynkach o trwałej konstrukcji, której fundamenty, podłogi, ściany, stropy i dach wykonane są z materiałów i według technologii właściwych dla rodzaju obiektu, zapewniających odporność na zniszczenie lub wyważenie za pomocą prostych, ogólnie dostępnych narzędzi,
  - 2) jeżeli pomieszczenie, w którym znajduje się ubezpieczone mienie, jest połączone drzwiami, oknem lub innym otworem z pomieszczeniem użytkowanym przez osobę trzecią, otwory te powinny być zabezpieczone w sposób opisany w ust.2-3 albo zamurowane co najmniej na grubość jednej cegły.
2. Konstrukcja i zabezpieczenie drzwi zewnętrznych:
  - 1) wszystkie drzwi zewnętrzne do pomieszczeń, w których znajduje się ubezpieczone mienie, powinny znajdować się w należytym stanie technicznym oraz być tak

skonstruowane, osadzone i zamknięte, aby ich wyłamanie lub wyważenie nie było możliwe bez pozostawienia śladów, stanowiących dowód użycia siły lub narzędzi, a otwarcie - bez użycia podrobionych lub dopasowanych kluczy,

- 2) drzwi zewnętrzne do pomieszczeń powinny być zamknięte co najmniej na dwa zamki wielozastawkowe (za zamek wielozastawkowy uważa się zamek, do którego klucz posiada w łopatkę więcej niż jedno żłobienie prostopadłe do trzonu) lub dwie wielozastawkowe kłódki bezkabłkowe lub atestowane zawieszone na oddzielnych szlochach albo jeden zamek o podwyższonej odporności na włamanie, mechaniczny lub elektroniczny, posiadający atest techniczny wydany przez instytucję wydającą pełnoprawne świadectwa kwalifikacyjne,
- 3) jeżeli drzwi zewnętrzne są wyposażone w jeden zamek wielozastawkowy lub jedną kłódkę bezkabłkową, to brak drugiego zamka lub kłódki może zostać zastąpiony poprzez ustanowienie stałego dozoru (za który uważa się strzeżenie ubezpieczonego obiektu lub pomieszczenia przez osobę dorosłą, posiadającą określony zakres obowiązków, z wyszczególnieniem zadań dotyczących sposobu zachowania i czynności w przypadku próby włamania, pod warunkiem, że osoba ta strzeże wyłącznie danego obiektu, zadeklarowanego jako obiekt znajdujący się pod dozorem) lub zainstalowanie jednego z urządzeń sygnalizacyjno-alarmowych, za które uważa się:
  - a) elektroniczne urządzenia wywołujące alarm lokalny (sygnalizacja świetlna, dźwiękowa),
  - b) elektroniczne urządzenia wywołujące alarm w jednostce policji lub agencji ochrony mienia,w takim przypadku nie będą przysługiwały zniżki składki za ponadstandardowe zabezpieczenia, o których mowa w § 36 ust.3 pkt 1),
- 4) drzwi oszklone, poza wymogiem zamknięcia na co najmniej dwa zamki wielozastawkowe, dwie kłódki bezkabłkowe albo jeden zamek atestowany, powinny być na całej powierzchni oszklonej zabezpieczone kratami lub roletami/żaluzjami o zwiększonej odporności na włamanie posiadającymi odpowiednie atesty lub szybami o zwiększonej odporności na przebicie i rozbicie, w sposób uniemożliwiający dokonanie kradzieży bez włamania,
- 5) wymogi określone w pkt 4) mogą zostać zniesione w obiektach, w których ustanowiono stały dozór lub w obiektach zaopatrzonych w czynne urządzenia sygnalizacyjno-alarmowe, za które w takim przypadku nie będą przysługiwały zniżki za zabezpieczenia,
- 6) drzwi oszklone nie mogą być zaopatrzone w zamki, które można otworzyć bez klucza, przez otwór wybity w szybie,
- 7) przy drzwiach dwuskrzydłowych, jedno skrzydło powinno być unieruchomione przy pomocy zasuw u góry i u dołu, zamykanych od wewnątrz.
3. Zabezpieczenie okien i innych otworów zewnętrznych:
  - 1) wszystkie okna i inne zewnętrzne oszklone otwory w pomieszczeniach powinny być w należytym stanie technicznym, właściwie osadzone i tak zamknięte, aby ich wyłamanie lub wyważenie nie było możliwe bez pozostawienia śladów, stanowiących dowód użycia siły lub narzędzi,
  - 2) okna i inne zewnętrzne otwory pomieszczeń znajdujących się w piwnicach, suterenach i na parterach powinny być na całej powierzchni zabezpieczone kratami lub roletami/żaluzjami o zwiększonej odporności na włamanie posiadającymi odpowiednie atesty lub szybami o zwiększonej odporności na przebicie i rozbicie w sposób uniemożliwiający dokonanie kradzieży bez włamania; wymogi powyższe mają zastosowanie również w odniesieniu do okien i innych zewnętrznych otworów pomieszczeń znajdujących się na wyższych kondygnacjach, do których jest dostęp z położonych pod nimi lub obok nich przybudówek, balkonów, tarasów, dachów, drabinek pożarowych lub blisko rosnących drzew,
  - 3) kraty, rolety i żaluzje, o których mowa w pkt 2), powinny być prawidłowo osadzone i zamknięte,
  - 4) wymogi określone w pkt 2)-3) mogą zostać zniesione w obiektach, w których ustanowiono stały dozór (za który uważa się strzeżenie ubezpieczonego obiektu lub pomieszczenia przez osobę dorosłą, posiadającą określony zakres obowiązków, z wyszczególnieniem zadań dotyczących sposobu zachowania i czynności w przypadku próby włamania, pod warunkiem, że osoba ta strzeże wyłącznie danego obiektu, zadeklarowanego jako obiekt znajdujący się pod dozorem) lub w obiektach zaopatrzonych w - jedno z urządzeń sygnalizacyjno-alarmowych, za które uważa się:
    - a) elektroniczne urządzenia wywołujące alarm lokalny (sygnalizacja świetlna, dźwiękowa),
    - b) elektroniczne urządzenia wywołujące alarm w jednostce policji lub agencji ochrony mienia,w takim przypadku nie będą przysługiwały zniżki składki za ponadstandardowe zabezpieczenia, o których mowa w § 36 ust.3 pkt 1).
4. Konstrukcja zamków, kłódek i uchwytyów:
  - 1) wymogi właściwego zabezpieczenia drzwi, krat, rolet, żaluzji spełniają zamki wielozastawkowe i kłódki bezkabłkowe; w uzasadnionych przypadkach, po dokonaniu oceny ryzyka, Towarzystwo może zezwolić na zastąpienie zamków wielozastawkowych lub kłódek bezkabłkowych kłódkami kabłkowymi; kabłką takiej kłódki musi być wykonany ze stali hartowanej, a otwór w kabłku musi być tak dopasowany do rozmiarów urządzenia zamykającego, aby nie było możliwości wsunięcia narzędzia pomiędzy kabłką, a osłonę,
  - 2) obudowa kłódek zabezpieczających drzwi, kraty, rolety lub żaluzje musi być całkowicie zamknięta,
  - 3) uchwyty do mocowania kłódek powinny być wykonane z płaskownika przymocowanego na stałe do drzwi lub krat w sposób uniemożliwiający jego oberwanie, ukreślenie lub obcięcie; grubość płaskownika i otwór do wprowadzenia kabłką lub bolca musi odpowiadać parametrom kłódki; w przypadku pozostawiania na kabłku wolnego miejsca należy wypełnić je tulejką dystansową lub specjalną wkładką wypełniającą.
5. Zabezpieczenie kluczy:
  - 1) klucze oryginalne i zapasowe do pomieszczeń i schowków, w których znajduje się ubezpieczone mienie, powinny być przechowywane w sposób chroniący je przed

- kradzieżą i uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieuprawnionym,
- 2) w razie zagubienia albo zaginięcia kluczy (także kluczy zapasowych) lub uzyskania do nich dostępu przez osobę nieuprawnioną, Ubezpieczający zobowiązany jest niezwłocznie po stwierdzeniu tego faktu zmienić zamki na swój koszt.
6. Zabezpieczenie pojazdów stanowiących środki obrotowe lub mienie osób trzecich przyjęte w celu wykonania usługi albo sprzedaży komisowej:
- 1) za należyte zabezpieczenie uważa się również parking pod stałym dozorem, ogrodzony parkanem, siatką drucianą lub murem bądź żelbetonowym płotem i oświetlony w porze nocnej,
  - 2) wewnątrz pojazdów nie mogą znajdować się kluczyki od stacyjek zapłonowych, a wszystkie drzwi powinny być zamknięte na zamek fabryczny; kluczyki powinny być przechowywane w pomieszczeniu należycie zabezpieczonym przed kradzieżą, zamknięte w kasetce, szafie stalowej lub kasie, do której klucze i dostęp mają tylko osoby upoważnione,
  - 3) wjazd na parking powinien być zabezpieczony bramą lub szlabanem stalowym otwartym z pomieszczenia ochrony w sposób uniemożliwiający wyjazd pojazdem mechanicznym przez osobę nieuprawnioną.
7. Zabezpieczenie wartości pieniężnych:
- 1) wartości pieniężne powinny znajdować się w budynkach lub lokalach spełniających zabezpieczenia przeciwkradzieżowe opisane w ust.1-5 niniejszego paragrafu, a ponadto powinny być zamknięte w schowku, odpowiadającym wymaganiom technicznym określonym przez przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 września 2010 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne z późn. zm.,
  - 2) urządzenia do przechowywania wartości pieniężnych powinny być w należyłym stanie technicznym zamknięte w sposób przewidziany konstrukcją, w tym na wszystkie zamki,
  - 3) urządzenia do przechowywania wartości pieniężnych powinny być trwale przymocowane do podłogi lub ściany pomieszczenia lub innego konstrukcyjnego elementu budynku, w którym się znajdują zgodnie z zaleceniami producenta urządzenia,
  - 4) wartości pieniężne mogą zostać ubezpieczone w schowku innym, niż określony w pkt 1, tj.:
    - a) w zamkniętych, trwale przymocowanych do podłoża lub ściany kasetkach podreźnych,
    - b) w zamkniętych kasach rejestrujących i fiskalnych, schowek powinien posiadać zabezpieczenie w postaci co najmniej jednego sprawnego zamka wielozas-tawkowego,
  - 5) limit odpowiedzialności Towarzystwa w ramach sumy ubezpieczenia określonej w dokumencie ubezpieczenia za szkody w wartościach pieniężnych spowodowane kradzieżą z włamaniem ograniczony jest do:
    - a) 3.000 zł – dla wartości pieniężnych przechowywanych w kasach fiskalnych lub kasetach stalowych,
    - b) 40.000 zł – dla wartości pieniężnych przechowywanych w urządzeniach do przechowywania wartości pieniężnych o nieokreślonej klasie odporności na włamanie,
    - c) 100.000 zł – dla wartości pieniężnych przechowywanych w urządzeniach do przechowywania wartości pieniężnych o klasie odporności na włamanie 0-IV,
    - d) 150.000 zł – dla wartości pieniężnych przechowywanych w urządzeniach do przechowywania wartości pieniężnych o klasie odporności na włamanie V lub wyższej,
  - 6) limit odpowiedzialności Towarzystwa w ramach sumy ubezpieczenia określonej w dokumencie ubezpieczenia za szkody w wartościach pieniężnych spowodowane rozbojem w lokalu wynosi 100.000 zł.
8. Jeżeli w okresie ubezpieczenia w danym miejscu ubezpieczenia wystąpiły powtarzające się szkody, Towarzystwo może wymagać wprowadzenia dodatkowych zabezpieczeń.
9. Ze względu na potrzeby bezpieczeństwa lub w przypadku zaistnienia uzasadnionych technicznie, konstrukcyjnie lub prawnie powodów, uniemożliwiających zastosowanie obowiązującego minimum zabezpieczeń, Towarzystwo może na podstawie dokonanej oceny ryzyka ustalić indywidualne warunki zabezpieczenia mienia przed kradzieżą z włamaniem.

§ 16 (wyłączenia szczególne)

1. Z zachowaniem wyłączeń opisanych w § 5, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) w mieniu znajdującym się w budynkach lub lokalach niezabezpieczonych zgodnie z postanowieniami § 15 lub gdy wymagane zabezpieczenia są niesprawne lub uszkodzone - o ile miało to wpływ na powstanie szkody,
  - 2) powstałych w wyniku kradzieży mienia znajdującego się w budowlach lub na wolnym powietrzu (z wyjątkiem pojazdów stanowiących środki obrotowe lub mienie osób trzecich, zabezpieczonych zgodnie z § 15 ust.6),
  - 3) powstałych w wyniku kradzieży zwykłej,
  - 4) powstałych wskutek rozboju w lokalu niezabezpieczonym przed wejściem osób trzecich w czasie przeliczania gotówki na stanowisku kasowym lub zasilania gotówką stanowiska kasowego,
  - 5) w wartościach pieniężnych i biżuterii, powstałych bez wejścia sprawcy do budynku lub lokalu (kradzież z wystawy),
  - 6) wyrządzonych wskutek przywłaszczenia mienia tj. włączenia mienia do swojego majątku lub wykonywanie wobec mienia w inny sposób uprawnień właściciela bez tytułu prawnego przez osobę, która objęła to mienie w posiadanie na podstawie tytułu prawnego.
2. W przypadku kradzieży z włamaniem dokonanej bez wejścia sprawcy do budynku lub lokalu (kradzież z wystawy), odpowiedzialność Towarzystwa z tytułu każdego wypadku ubezpieczeniowego ograniczona jest do 5% sumy ubezpieczenia danej kategorii mienia objętego ubezpieczeniem, nie więcej niż 10.000,00 zł, z zastrzeżeniem postanowienia ust.1 pkt 5).

§ 17 (suma ubezpieczenia)

1. Suma ubezpieczenia określona w dokumencie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa za wszystkie szkody zaistniałe w okresie ubezpieczenia.
2. Suma ubezpieczenia może zostać ustalona przez Ubezpieczającego:
  - 1) na pierwsze ryzyko,
  - 2) na sumy stałe, zgodnie z zasadami określonymi w § 9 ust.2-3.
3. Na pierwsze ryzyko mogą być ubezpieczone wszystkie kategorie mienia wymienione w § 14 ust.1.
4. Na sumy stałe mogą być ubezpieczone:
  - 1) maszyny, urządzenia oraz wyposażenie,
  - 2) środki obrotowe.
5. Jeżeli po zawarciu umowy ubezpieczenia wartość mienia ubezpieczonego na sumy stałe uległa zmniejszeniu, Ubezpieczający może żądać odpowiedniego zmniejszenia sumy ubezpieczenia. Zmniejszenia sumy ubezpieczenia może także z tej samej przyczyny dokonać jednostronnie Towarzystwo, zawiadamiając o tym jednocześnie Ubezpieczającego. Zmniejszenie sumy ubezpieczenia pociąga za sobą odpowiednie zmniejszenie składki.

§ 18 (klauzule dodatkowe)

Z zachowaniem pozostałych zapisów zakres ochrony można rozszerzyć o następujące klauzule dodatkowe (zgodnie z zapisami i na warunkach opisanych w każdej z n/w klauzuli):

- 1) Klauzula 01 – automatycznego ubezpieczenia nowo zakupionych środków trwałych,
- 2) Klauzula 02 – automatycznego ubezpieczenia mienia w nowych lokalizacjach,
- 3) Klauzula 03 – reprezentantów,
- 4) Klauzula 12 – ubezpieczenie zamontowanych na stałe zewnętrznych urządzeń lub elementów budynków i budowli od kradzieży.

V. UBEZPIECZENIE MIENIA OD WANDALIZMU

§ 19 (przedmiot, zakres i miejsce ubezpieczenia)

1. Przedmiotem ubezpieczenia mogą być następujące kategorie mienia określone w umowie ubezpieczenia:
  - 1) mienie użytkowane zgodnie z jego przeznaczeniem w związku z prowadzoną działalnością, ewidencjonowane i stanowiące własność Ubezpieczającego lub mienie będące na podstawie tytułu prawnego w jego posiadaniu:
    - a) budynki i budowle,
    - b) obiekty małej architektury,
    - c) lokale,
    - d) maszyny, urządzenia oraz wyposażenie,
    - e) środki obrotowe,
    - f) mienie osób trzecich,
    - g) nakłady inwestycyjne,
  - 2) mienie pracownicze.
2. Towarzystwo pokrywa szkody powstałe wskutek wandalizmu.
3. Warunkiem ubezpieczenia od wandalizmu mienia wymienionego w ust.1 pkt 1) lit. a) – c) jest jego ubezpieczenie od pożaru i innych zdarzeń losowych. Warunkiem ubezpieczenia od wandalizmu mienia wymienionego w ust.1 pkt 1) lit. d) – g) oraz w ust.1 pkt 2) jest jego ubezpieczenie od pożaru i innych zdarzeń losowych lub od kradzieży z włamaniem i rozboju.
4. Mienie objęte jest ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu ubezpieczenia, a mienie pracownicze również w innym miejscu, w którym praca jest świadczona na polecenie Ubezpieczającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 20 (wyłączenia szczególne)

Z zachowaniem wyłączeń opisanych w §§ 5 i 8, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód polegających na:

- 1) słuczeniu, uszkodzeniu lub pęknięciu szyb i elementów szklanych,
- 2) uszkodzeniu w wyniku pomalowania (graffiti) lub zanieczyszczeniu farbą.

§ 21 (suma ubezpieczenia)

1. Suma ubezpieczenia określona w dokumencie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa za wszystkie szkody zaistniałe w okresie ubezpieczenia.
2. Suma ubezpieczenia ustalana jest przez Ubezpieczającego na pierwsze ryzyko.

VI. UBEZPIECZENIE SPRZĘTU ELEKTRONICZNEGO OD WSZYSTKICH RYZYK

§ 22 (przedmiot, zakres i miejsce ubezpieczenia)

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest stanowiący własność Ubezpieczającego lub będący na podstawie tytułu prawnego w jego posiadaniu sprzęt elektroniczny określony w dokumencie ubezpieczenia lub załączniku do dokumentu ubezpieczenia, zainstalowany na stanowisku pracy, gotowy do użytku zgodnie z przeznaczeniem, nie starszy niż 7 lat, dla którego zostały przeprowadzone i zakończone z wynikiem pozytywnym wymagane przepisami prawa lub wytycznymi producenta testy rozruchowe (próbne). Od chwili, gdy przedmiot ubezpieczenia jest gotowy do eksploatacji, jest on objęty ubezpieczeniem także w czasie konserwacji, napełniania, remontu lub naprawy, a także w czasie jego przemieszczania w miejscu ubezpieczenia.
2. Ubezpieczenie obejmuje wszelkie szkody w przedmiocie ubezpieczenia, z wyjątkiem szkód wyłączonych z ochrony ubezpieczeniowej, powodujące konieczność naprawy bądź wymiany ubezpieczonego sprzętu elektronicznego, a w szczególności szkody wynikłe z:
  - 1) wystąpienia zdarzeń losowych, wymienionych w § 7 ust.1 niniejszych OWU,

- 2) przepięcia, przetężenia i innych przyczyn elektrycznych,
  - 3) kradzieży z włamaniem, rozboju lub wandalizmu,
  - 4) błędów w obsłudze, niewłaściwego użytkowania, wad materiałowych.
3. Sprzęt elektroniczny objęty jest ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu ubezpieczenia, z wyjątkiem sprzętu przenośnego, który objęty jest ochroną ubezpieczeniową na obszarze całego świata.

§ 23

1. Ochroną ubezpieczeniową są objęte szkody w sprzęcie elektronicznym lub w jego częściach powstałe w okresie od daty dostawy do daty włączenia do planowanej eksploatacji, pod warunkiem że:
  - 1) sprzęt elektroniczny lub jego części są magazynowane (składowane) w oryginalnych opakowaniach i w pomieszczeniach do tego przystosowanych,
  - 2) okres magazynowania (składowania) nie przekracza 6 miesięcy od daty dostawy.
2. Ochroną ubezpieczeniową są również objęte szkody w sprzęcie elektronicznym będącym we wcześniejszej eksploatacji, a powstałe w czasie tymczasowego magazynowania lub chwilowej przerwy w eksploatacji, pod warunkiem, że okres magazynowania (składowania) lub przerwy w eksploatacji nie przekracza 6 miesięcy.

§ 24

1. Na wniosek Ubezpieczającego i po opłaceniu dodatkowej składki, ubezpieczeniem można objąć również dane oraz wymienne nośniki danych.
W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia danych, Ubezpieczający zobowiązany jest do wykonywania kopii zapasowych i zapisów archiwalnych gromadzonych danych z częstotliwością nie mniejszą niż jeden raz w tygodniu. Kopie zapasowe i zapisy archiwalne muszą być przechowywane w miejscu innym niż miejsce ubezpieczenia wskazane w umowie ubezpieczenia.

§ 25 (wymagane zabezpieczenia)

1. Sprzęt elektroniczny powinien być zabezpieczony zgodnie z postanowieniami § 15.
2. Sprzęt elektroniczny przenośny użytkowany poza miejscem ubezpieczenia i przechowywany w pojeździe powinien być zabezpieczony w następujący sposób:
  - 1) pojazd powinien być wyposażony w twarde dach (jednolita sztywna konstrukcja),
  - 2) pojazd powinien zostać należycie zamknięty po zaparkowaniu,
  - 3) pojazd powinien zostać zaparkowany na parkingu strzeżonym lub w garażu zamkniętym w godzinach 22.00-06.00,
  - 4) sprzęt powinien być przechowywany w bagażniku pojazdu i nie powinien być widoczny z zewnątrz.

§ 26 (wyłączenia szczególne)

1. Z zachowaniem wyłączeń opisanych w §§ 5, 8 i 16, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) w sprzęcie elektronicznym niezabezpieczonym zgodnie z postanowieniami § 25 lub gdy wymagane zabezpieczenia są niesprawne lub uszkodzone - o ile miało to wpływ na powstanie szkody,
  - 2) powstałych wskutek erupcji wulkanu, trzęsienia dna morskiego, tsunami, tajfunu, cyklonu, tornada,
  - 3) powstałych wskutek powodzi, o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki,
  - 4) za które odpowiada osoba trzecia jako producent, sprzedawca, dostawca, przewoźnik, spedytor, podwykonawca lub warsztat naprawczy, w tym szkód objętych gwarancją lub rękojmią,
  - 5) powstałych podczas transportu lub montażu,
  - 6) spowodowanych uszkodzeniami lub wadami istniejącymi w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia, o których Ubezpieczający wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć,
  - 7) wynikłych z niedostępności, utraty lub zniekształcenia informacji przechowywanej lub przetwarzanej przez sprzęt, oprogramowanie lub nośnik danych, a także powstałych w wyniku działania wirusów komputerowych,
  - 8) powstałych wskutek zaniechania obowiązkowych okresowych przeglądów konserwacyjnych i remontów,
  - 9) powstałych wskutek eksploatacji sprzętu po zaistnieniu szkody, bez uprzedniego dokonania napraw,
  - 10) powstałych w następstwie zakłócenia działania lub niedostatecznej wydajności urządzeń klimatyzacyjnych, jeżeli zaniechano przeprowadzania przeglądów zalecanych przez producenta,
  - 11) polegających na zadrapaniu, porysowaniu, poplamieniu, zmianie barwy lub odprysnięciu kawałków powierzchni ubezpieczonych przedmiotów.
2. Towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności za szkody w:
  - 1) lampach (np. lampach rentgenowskich i laserowych), z wyjątkiem lamp katodowych w komputerowych urządzeniach peryferyjnych,
  - 2) częściach i materiałach szybko zużywających się lub podlegających wielokrotnej albo okresowej wymianie ze względu na swoje specyficzne przeznaczenie i skład,
  - 3) materiałach pomocniczych, wymiennych narzędziach, taśmach, pisakach, głowicach drukarek, źródłach światła,
  - 4) sprzęcie elektronicznym na stałe zamontowanym w pojazdach.

§ 27 (suma ubezpieczenia)

1. Suma ubezpieczenia określona w dokumencie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa za wszystkie szkody zaistniałe w okresie ubezpieczenia.
2. Suma ubezpieczenia sprzętu elektronicznego jest ustalana przez Ubezpieczającego na sumy stałe, według wartości odtworzeniowej, po sporządzeniu wykazu sprzętu

- elektronicznego.
3. Suma ubezpieczenia danych oraz wymiennych nośników danych ustalana jest przez Ubezpieczającego na pierwsze ryzyko, według kosztów odtworzenia.
  4. Jeżeli po zawarciu umowy ubezpieczenia wartość sprzętu elektronicznego uległa zmniejszeniu, Ubezpieczający może żądać odpowiedniego zmniejszenia sumy ubezpieczenia. Zmniejszenia sumy ubezpieczenia może także z tej samej przyczyny dokonać jednostronnie Towarzystwo, zawiadamiając o tym jednocześnie Ubezpieczającego. Zmniejszenie sumy ubezpieczenia pociąga za sobą odpowiednie zmniejszenie składki.

VII. UBEZPIECZENIE SZYB I INNYCH PRZEDMIOTÓW OD STŁUCZENIA

§ 28 (klauzule dodatkowe)

Z zachowaniem pozostałych zapisów zakres ochrony można rozszerzyć o następujące klauzule dodatkowe (zgodnie z zapisami i na warunkach opisanych w każdej z n/w klauzul):

- 1) Klauzula 01 – automatycznego ubezpieczenia nowo zakupionych środków trwałych,
- 2) Klauzula 02 – automatycznego ubezpieczenia mienia w nowych lokalizacjach,
- 3) Klauzula 03 – reprezentantów,
- 4) Klauzula 08 – ubezpieczenie sprzętu elektronicznego zamontowanego na stałe w pojazdach.

§ 29 (przedmiot, zakres i miejsce ubezpieczenia)

1. Przedmiotem ubezpieczenia są znajdujące się w posiadaniu Ubezpieczającego, stanowiące wyposażenie bądź urządzenie budynków, budowli lub lokali, nieuszkodzone, zamontowane lub zainstalowane na stałe i zgodnie z ich przeznaczeniem:
  - 1) oszklenia zewnętrzne i wewnętrzne budynków, budowli lub lokali,
  - 2) okładziny i elementy wykonane ze szkła, minerałów, ich imitacji lub tworzyw sztucznych,
  - 3) szklane, ceramiczne lub kamienne wykładziny (z wyłączeniem wykładzin podłogowych),
  - 4) lustra zamontowane w ścianach lub meblach,
  - 5) oszklenia reklamowe, szyldy, gabloty, semafony, zamontowane wewnątrz i na zewnątrz budynku, budowli lub lokalu,
  - 6) rurki neonowe, tablice świetlne zamontowane wewnątrz i na zewnątrz budynku, budowli lub lokalu,
  - 7) szklane, kamienne lub wykonane z minerałów ich imitacji lub tworzyw sztucznych elementy witryn lub lad chłodniczych.
2. Towarzystwo pokrywa szkody wymienione w ust.1 powstałe wskutek stłuczenia lub pęknięcia.
3. W granicach sumy ubezpieczenia Towarzystwo zwraca następujące udokumentowane koszty:
  - 1) oszklenia zastępczego lub usług ekspresowych,
  - 2) ustawienia rusztowań, drabin lub użycia dźwigu, umożliwiających wstawienie szyb w przypadku ich stłuczenia lub pęknięcia,
  - 3) transportu uszkodzonych przedmiotów do miejsca ich naprawy i z powrotem,
  - 4) demontażu i naprawy instalacji świetlnych lub neonowych,
  - 5) obróbki powierzchniowej ubezpieczonego szkła (np. malowanie, napisy, folia, wytrawianie itp.),
  - 6) naprawy uszkodzonych w związku z wybiciem szyby elementów mocujących szybę w ramie lub murze.
4. Warunkiem ubezpieczenia szyb i innych przedmiotów od stłuczenia jest zawarcie umowy ubezpieczenia mienia od pożaru i innych zdarzeń losowych.
5. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje mienie znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu ubezpieczenia.

§ 30 (wyłączenia szczególne)

1. Z zachowaniem wyłączeń opisanych w §§ 5 i 8, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) wynikłych ze złego montażu lub niewłaściwej technologii wykonawstwa,
  - 2) powstałych przy wymianie, zamontowywaniu lub wymontowywaniu ubezpieczonych przedmiotów, a także w czasie prowadzonych prac konserwacyjnych, naprawczych, remontowych budowli, budynku lub lokalu lub w czasie transportu,
  - 3) będących następstwem niewłaściwego działania lub wady urządzeń oświetleniowych,
  - 4) polegających na zadrapaniu, porysowaniu, poplamieniu, zmianie barwy lub odprysnięciu kawałków powierzchni ubezpieczonych przedmiotów.
2. Towarzystwo nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową:
  - 1) przedmiotów w stanie uszkodzonym,
  - 2) przedmiotów wymienionych w § 29 ust.1 przed ich ostatecznym zamontowaniem lub zainstalowaniem w miejscu przeznaczenia,
  - 3) szyb we wszelkich pojazdach i środkach transportu,
  - 4) szyb w szklarniach i inspektach,
  - 5) szkła stanowiącego osprzęt urządzeń technicznych i wszelkiego rodzaju instalacji,
  - 6) szklanych wyrobów artystycznych,
  - 7) środków obrotowych i mienia osób trzecich.

VIII. UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ

§ 31 (suma ubezpieczenia)

1. Suma ubezpieczenia wskazana w umowie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa za wszystkie szkody zaistniałe w okresie ubezpieczenia.
2. Suma ubezpieczenia ustalana jest przez Ubezpieczającego na pierwsze ryzyko.

- Suma ubezpieczenia jest łączna dla wszystkich kategorii ubezpieczonych przedmiotów, wymienionych w § 29 ust. 1 i kosztów wymienionych § 29 ust.3.

§ 32 (przedmiot, zakres i miejsce ubezpieczenia)

- Przedmiotem ubezpieczenia jest ustawowa odpowiedzialność cywilna Ubezpieczającego za szkody w mieniu lub na osobie wyrządzone osobom trzecim, w związku z prowadzoną działalnością lub posiadaniem mienia, w następstwie czynu niedozwolonego (odpowiedzialność cywilna deliktowa).
- Warunkiem odpowiedzialności Towarzystwa jest zajęcie wypadku ubezpieczeniowego w okresie ubezpieczenia oraz zgłoszenie roszczenia z tego tytułu przed upływem terminu przedawnienia.
- Wszystkie szkody będące następstwem tego samego zdarzenia lub wynikające z tej samej przyczyny, niezależnie od liczby poszkodowanych, uważa się za jeden wypadek ubezpieczeniowy.
- Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje zdarzenia, które wystąpiły na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- Ochroną ubezpieczeniową objęte są szkody w mieniu i na osobie, wyrządzone przez Ubezpieczającego nieumyślnie, w tym wskutek rażącego niedbalstwa.
- W granicach udzielonej ochrony Towarzystwo ma obowiązek dokonania oceny sytuacji faktycznej i prawnej oraz podjęcia decyzji o uznaniu roszczenia i wypłacie odszkodowania albo prowadzeniu obrony Ubezpieczającego przed nieuzasadnionym roszczeniem.
- W granicach określonej w umowie sumy gwarancyjnej pokrywane są niezbędne koszty obrony sądowej w sporze prowadzonym na polecenie Towarzystwa lub za jego zgodą; jeżeli w wyniku zdarzenia powodującego odpowiedzialność Ubezpieczającego objętą ochroną ubezpieczeniową zostanie przeciwko sprawcy szkody wszczęte postępowanie karne, Towarzystwo pokrywa koszty obrony, jeżeli zażądało powołania obrońcy lub wyraziło zgodę na pokrycie tych kosztów.

§ 33 (wyłączenia szczególne)

- Z zachowaniem wyłączeń opisanych w § 5, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - za które Ubezpieczający jest odpowiedzialny wskutek umownego przejęcia odpowiedzialności cywilnej osoby trzeciej, albo wskutek rozszerzenia zakresu własnej odpowiedzialności cywilnej wynikającej z ustawy,
  - wyrządzonych umyślnie,
  - wyrządzonych osobom bliskim Ubezpieczającego,
  - polegających na wystąpieniu czystych strat finansowych,
  - związanych z użytkowaniem, posiadaniem, konserwacją, obsługą, serwisowaniem, naprawą statków oraz urządzeń latających i pływających oraz z działalnością portów morskich i lotniczych,
  - związanych z naruszeniem praw autorskich, patentów, znaków towarowych i nazw fabrycznych,
  - powstałych wskutek osiadania gruntu, osunięcia się ziemi, zalania przez wody stojące lub płynące, a także wskutek cofnięcia się cieczy w systemach kanalizacyjnych,
  - wyrządzonych przez środki antykoncepcyjne, dioksyny, priony i wyroby tytoniowe,
  - powstałych w wyniku oddziaływania na kod genetyczny,
  - wynikłych z niedostarczenia energii lub niewłaściwych parametrów wytworzonej lub dostarczonej energii w jakiegokolwiek postaci,
  - wyrządzonych przez osoby znajdujące się w stanie nietrzeźwości w rozumieniu kodeksu karnego, pod wpływem narkotyków lub innych środków odurzających, o ile ten stan miał wpływ na zaistnienie szkody,
  - w krajowych i zagranicznych znakach pieniężnych, wekslach, czekach, dokumentach bankowych i finansowych, kartach płatniczych (debetowych, kredytowych), znakach akcyzowych, złocie, srebrze i wyrobach z tych metali, kamieniach szlachetnych i perłach, platynie i pozostałych metalach z grupy platynowców, papierach wartościowych,
  - w aktach, dokumentach, rękopisach, pieczętkach, planach konstrukcyjnych, dokumentacji technicznej, prototypach, wzorach i eksponatach (w tym muzealnych), dziełach sztuki, danych na wszelkiego rodzaju nośnikach danych,
  - bezpośrednio lub pośrednio wynikłe z emisji, wycieku lub innej formy przedostania się do powietrza, wody lub gruntu jakichkolwiek substancji.
- Zakres ochrony ubezpieczeniowej nie obejmuje:
  - ustawowej odpowiedzialności cywilnej za szkody w mieniu lub na osobie wyrządzone przez Ubezpieczającego osobom trzecim, wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (odpowiedzialność cywilna kontraktowa), o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 13),
  - odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z wprowadzeniem produktu do obrotu (odpowiedzialność cywilna za produkt), o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 14),
  - ustawowej odpowiedzialności cywilnej pracodawcy za szkody na osobie wynikające z wypadków przy pracy wyrządzone pracownikom Ubezpieczającego (odpowiedzialność cywilna pracodawcy), o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 15),
  - odpowiedzialności cywilnej za szkody w nieruchomościach osób trzecich, z których Ubezpieczający korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, leasingu albo innego podobnego udokumentowanego stosunku prawnego (odpowiedzialność cywilna najemcy nieruchomości), o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 16),
  - odpowiedzialności cywilnej za szkody w rzeczach ruchomych osób trzecich, z których Ubezpieczający korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, leasingu lub innego podobnego udokumentowanego stosunku prawnego (odpowiedzialność cywilna najemcy ruchomości), o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 17),

- odpowiedzialności cywilnej za szkody w rzeczach znajdujących się w piecy, pod dozorem lub kontrolą Ubezpieczającego, o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowych (Klauzuli 18, Klauzuli 19, Klauzuli 20),
  - odpowiedzialności cywilnej za szkody w mieniu stanowiącym przedmiot obróbki, naprawy lub innych czynności w ramach usług świadczonych przez Ubezpieczającego, o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 21),
  - odpowiedzialności cywilnej za szkody powodujące powstanie roszczenia pomiędzy Ubezpieczonymi na podstawie tej samej umowy ubezpieczenia (odpowiedzialność cywilna wzajemna), o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 22),
  - odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone osobom trzecim przez podwykonawców Ubezpieczającego (odpowiedzialność cywilna podwykonawcy), o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 23),
  - odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przez pojazdy niepodlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 24),
  - odpowiedzialności cywilnej za szkody wynikłe z wadliwego wykonania prac lub usług, powstałe po przekazaniu odbiorcy przedmiotu wykonanych prac lub usług, o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 25),
  - odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z organizowaniem imprez, o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 26),
  - odpowiedzialności cywilnej za szkody wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych i zakażeń, o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 27),
  - odpowiedzialności cywilnej za szkody z tytułu wypadku ubezpieczeniowego, które powstały poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy klauzuli dodatkowej (Klauzula 28).
- W przypadku objęcia ochroną odpowiedzialności cywilnej pracodawcy, z zakresu ubezpieczenia wyłączone są również szkody powstałe wskutek stanów chorobowych niewynikających z wypadków przy pracy w rozumieniu ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych z późn. zm.
  - Ubezpieczenie nie pokrywa grzywien i kar administracyjnych lub sądowych oraz innych kar o charakterze pieniężnym, w tym również odszkodowań o charakterze karnym nałożonych na Ubezpieczającego.

§ 34

Z zakresu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wyłączone są również szkody:

- objęte systemem ubezpieczeń obowiązkowych,
- objęte obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem z tytułu wykonywania określonego zawodu,
- wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przewozu lub spedycji,
- wyrządzone w związku z wykonywaniem czynności życia prywatnego.

§ 35 (suma gwarancyjna)

Suma gwarancyjna określona w umowie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa dla jednego i dla wszystkich zdarzeń w okresie ubezpieczenia, łącznie dla szkód w mieniu i na osobie.

IX. POSTANOWIENIA WSPÓLNE

§ 36 (składka ubezpieczeniowa)

- Towarzystwo ustala wysokość składki ubezpieczeniowej za cały okres ubezpieczenia na podstawie taryfy składek obowiązującej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia. Stawki taryfowe zawarte w taryfie składek określono zgodnie z zasadami matematyki aktuariałnej, w zależności od stopnia ryzyka jakie poniesie Towarzystwo po rozpoczęciu ochrony ubezpieczeniowej oraz kosztów zawarcia i obsługi ubezpieczenia.
- Kalkulując wysokość składki ubezpieczeniowej, uwzględnią się:
  - rodzaj prowadzonej działalności,
  - długość okresu ubezpieczenia,
  - zakres ochrony ubezpieczeniowej,
  - rodzaj przedmiotu ubezpieczenia (w ubezpieczeniu mienia),
  - wysokość sumy gwarancyjnej i wysokość przychodu rocznego (w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej),
  - okoliczności wpływające na niższe lub wyższe składki, wskazane w ust.3-4.
- Towarzystwo może udzielić zniżek składki z tytułu:
  - istnienia ponadstandardowych zabezpieczeń przeciwkradzieżowych,
  - istnienia ponadstandardowych zabezpieczeń przeciwpożarowych,
  - bezszkodowej kontynuacji ubezpieczenia,
  - jednorazowej płatności składki,
  - objęcia umową ubezpieczenia minimum czterech rodzajów ubezpieczeń.
- Towarzystwo może naliczyć wyższy składki ze względu na:
  - klasę bezpieczeństwa ogniowego, wiek budynków i budowli wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych,
  - szkodowy przebieg ubezpieczenia w poprzednich okresach ubezpieczenia,
  - wykupienie franszyzy redukcyjnej.

5. W przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia o klauzule dodatkowe Towarzystwo nalicza dodatkową składkę.
6. W umowach ubezpieczenia zawieranych na okres krótszy od jednego roku oraz w przypadku doubezpieczenia, składkę oblicza się proporcjonalnie do okresu udzielanej ochrony ubezpieczeniowej (pro rata temporis). W takiej sytuacji składka jest płatna jednorazowo, z góry za cały okres ubezpieczenia.
7. Przy zmianie warunków umowy ubezpieczenia w trakcie jej trwania, powodującej konieczność opłacenia dodatkowej składki (lub zwrotu składki), składkę tę przelicza się według taryfy składek obowiązującej w dniu zawierania umowy ubezpieczenia.
8. Wysokość składki, termin oraz sposób jej zapłaty określa się w dokumencie ubezpieczenia.
9. Składkę bądź jej poszczególne raty opłaca się przelewem na rachunek bankowy Towarzystwa.
10. Za dzień zapłaty uważa się dzień dokonania zlecenia przelewu lub złożenia polecenia zapłaty w banku lub w urzędzie pocztowym na właściwy rachunek Towarzystwa, pod warunkiem, że na rachunku Ubezpieczającego znajdowała się wystarczająca ilość środków pozwalająca na zrealizowanie zlecenia; w odmiennym przypadku za dzień zapłaty uznaje się dzień wpływu pełnej kwoty składki lub raty składki na rachunek Towarzystwa.
11. Jeżeli Ubezpieczający uzyskał zniżkę składki na podstawie danych niezgodnych ze stanem rzeczywistym, Towarzystwu przysługuje prawo żądania dopłaty składki w wysokości odpowiadającej udzielonej zniżce wraz z odsetkami ustawowymi.
12. W przypadku ustania ochrony ubezpieczeniowej przed zakończeniem okresu ubezpieczenia, Towarzystwo na wniosek Ubezpieczającego, dokona zwrotu części składki ubezpieczeniowej przypadającej za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

§ 37 (zawarcie umowy ubezpieczenia)

1. Podstawą zawarcia umowy ubezpieczenia jest złożenie przez Ubezpieczającego wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia.
2. Wniosek powinien zawierać co najmniej następujące dane:
  - 1) nazwę i adres Ubezpieczającego,
  - 2) nazwę i adres Ubezpieczonego,
  - 3) rodzaj prowadzonej działalności,
  - 4) NIP, Regon oraz numer PKD 2007,
  - 5) przychód roczny,
  - 6) liczbę lokali i wiek budynków w przypadku wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych,
  - 7) miejsce ubezpieczenia,
  - 8) okres ubezpieczenia,
  - 9) przedmiot ubezpieczenia,
  - 10) zakres ubezpieczenia,
  - 11) sumę ubezpieczenia i sposób jej ustalenia,
  - 12) sumę gwarancyjną,
  - 13) opis stanu zabezpieczenia mienia,
  - 14) liczbę, rodzaj oraz wielkość szkód w okresie ostatnich 3 lat, z rozbiem na poszczególne ryzyka i lata.
3. Do zawarcia umowy dochodzi z chwilą akceptacji przez Towarzystwo wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia, chyba że strony umówią się inaczej. Wniosek Ubezpieczającego zawierający dane określone w ust.2, zaakceptowany przez Towarzystwo stanowi dokument ubezpieczenia, chyba że strony umówią się inaczej.
4. Jeżeli w odpowiedzi na złożoną ofertę Towarzystwo doręcza Ubezpieczającemu dokument ubezpieczenia zawierający postanowienia, które odbiegają na niekorzyść Ubezpieczającego od treści złożonej przez niego oferty, Towarzystwo zobowiązane jest zwrócić Ubezpieczającemu na to uwagę w piśmie przy doręczeniu tego dokumentu, wyznaczając co najmniej 7-dniowy termin do zgłoszenia sprzeciwu. W razie nie wykonania tego obowiązku zmiany dokonane na niekorzyść Ubezpieczającego nie są skuteczne, a umowa jest zawarta zgodnie z warunkami oferty.
5. Towarzystwo może uzależnić zawarcie umowy ubezpieczenia od uzyskania dodatkowych informacji związanych z oceną ryzyka.

§ 38 (czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa)

1. Odpowiedzialność Towarzystwa rozpoczyna się od dnia następnego po zawarciu umowy ubezpieczenia i zaplaceniu składki lub jej pierwszej raty, chyba że umówiono się inaczej.
2. Umowa ubezpieczenia zawierana jest na jeden rok, chyba że strony umówią się inaczej.
3. Odpowiedzialność Towarzystwa kończy się z dniem:
  - 1) wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym przez Towarzystwo, w trybie określonym w § 39 ust.2, § 39 ust.5, § 39 ust.9,
  - 2) odstąpienia od umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczającego, w trybie określonym w § 39 ust.1,
  - 3) upływu terminu, określonego w § 39 ust.4,
  - 4) wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym w trybie określonym w § 39 ust.6,
  - 5) rozwiązania umowy w trybie określonym w § 39 ust.7,
  - 6) przeniesienia własności mienia będącego przedmiotem ubezpieczenia na inną osobę, jeżeli nie dokonano przeniesienia praw z umowy ubezpieczenia na nabywcę - w stosunku do tego mienia,
  - 7) wyczerpania sumy ubezpieczenia /sumy gwarancyjnej określonej w dokumencie ubezpieczenia, wskutek wypłaty odszkodowania lub odszkodowań,
  - 8) zakończenia okresu ubezpieczenia określonego w dokumencie ubezpieczenia (nie dotyczy roszczeń z tytułu odpowiedzialności cywilnej).

§ 39 (odstąpienie, wypowiedzenie umowy i inne przypadki rozwiązania umowy)

1. Jeżeli umowę ubezpieczenia zawarto na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający ma prawo do odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia, a w przypadku gdy jest przedsiębiorcą - w terminie 7 dni od dnia doręczenia mu przez Towarzystwo dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy

ubezpieczenia, przez złożenie Towarzystwu pisemnego oświadczenia o odstąpieniu od umowy ubezpieczenia; odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego od obowiązku zapłaty składki za okres, w którym Towarzystwo udzielało ochrony ubezpieczeniowej.

2. Jeżeli Towarzystwo ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zaplaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie, Towarzystwo może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym i żądać zapłaty składki za okres, przez który ponosiło odpowiedzialność.
3. W przypadku nieopłacenia w terminie kolejnej raty składki ubezpieczeniowej, a także w przypadku opłacenia składki lub raty składki w niepełnej wysokości, Towarzystwo wezwie Ubezpieczającego do zapłaty tej składki lub jej brakującej części, wyznaczając w tym celu dodatkowy termin 7 dni. W wezwaniu do zapłaty Towarzystwo powiadomi Ubezpieczającego o skutkach, o których mowa w ust.4.
4. Jeżeli kolejna rata składki lub brakująca część składki nie zostaną opłacone w dodatkowym terminie wskazanym w ust.3, umowę uważa się za wypowiedzianą przez Ubezpieczającego z dniem, w którym upłynął dodatkowy termin wskazany w ust.3. W przypadku uiszczenia jedynie części składki, Towarzystwo zwróci część składki ubezpieczeniowej przypadającej za okres, w którym nie świadczyło ochrony ubezpieczeniowej.
5. W razie stwierdzenia wynikających z rażącego niedbalstwa lub winy umyślnej Ubezpieczającego zaniedbań w zakresie obowiązków określonych w § 42 ust.1, umowa ubezpieczenia w zakresie ubezpieczenia mienia może zostać wypowiedziana przez Towarzystwo ze skutkiem natychmiastowym.
6. W razie stwierdzenia wynikających z winy umyślnej Ubezpieczającego zaniedbań w zakresie obowiązków określonych w § 42 ust.1, umowa ubezpieczenia w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może zostać wypowiedziana przez Towarzystwo ze skutkiem natychmiastowym.
7. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak, niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania, druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym.
8. Wypowiedzenie umowy nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłaty składki ubezpieczeniowej za okres trwania odpowiedzialności Towarzystwa.
9. Na wniosek Ubezpieczającego i za zgodą Towarzystwa, umowa ubezpieczenia może zostać rozwiązana w każdym czasie.
10. Jeżeli w wyniku oględzin ujawnią się okoliczności, co do których Ubezpieczający podał nieprawdę lub zataił prawdę w chwili składania wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia, Towarzystwo może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym. W takim przypadku Towarzystwo zwróci składkę ubezpieczeniową przypadającą na okres, w którym nie świadczyło ochrony ubezpieczeniowej.

§ 40 (prawa i obowiązki Towarzystwa)

1. Towarzystwo jest zobowiązane do:
  - 1) doręczenia Ubezpieczającemu tekstu OWU przed zawarciem umowy ubezpieczenia,
  - 2) wydania Ubezpieczającemu dokumentu ubezpieczenia,
  - 3) udzielenia Ubezpieczającemu informacji o sposobie i trybie rozpatrywania reklamacji oraz o organie właściwym do ich rozpatrzenia,
  - 4) udostępnienia Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu lub osobie występującej z roszczeniem informacji i dokumentów, które miały wpływ na ustalenie odpowiedzialności Towarzystwa i wysokości odszkodowania.
2. Towarzystwo zastrzega sobie prawo do oględzin ubezpieczonego mienia po zawarciu umowy ubezpieczenia.

§ 41 (obowiązki Ubezpieczającego przed zawarciem umowy ubezpieczenia)

1. Ubezpieczający zobowiązany jest podać do wiadomości Towarzystwa wszystkie znane sobie okoliczności, które mogą mieć wpływ na podjęcie przez Towarzystwo decyzji o zawarciu umowy ubezpieczenia, przez udzielenie przy zawieraniu umowy ubezpieczenia zgodnych z prawdą pisemnych odpowiedzi na pytania Towarzystwa zawarte we wniosku ubezpieczeniowym lub przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez Towarzystwo umowy mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
2. Towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ust.1 nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia postanowień ust.1 doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek ubezpieczeniowy przewidziany umową i jego następstwa prawne są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

§ 42 (obowiązki Ubezpieczającego w trakcie trwania umowy ubezpieczenia)

1. W trakcie trwania umowy ubezpieczenia, Ubezpieczający jest zobowiązany:
  - 1) zapobiegać powstaniu szkód przez przestrzeganie wymogów zabezpieczeń przeciwkradzieżowych określonych w niniejszych OWU oraz umowie ubezpieczenia,
  - 2) przestrzegać wszelkich przepisów dotyczących przedmiotu ubezpieczenia: przepisów prawa budowlanego, ochrony przeciwpożarowej, zasad i norm dotyczących budowy i eksploatacji urządzeń technicznych, eksploatacji budynków, budowli, obiektów małej architektury, maszyn i urządzeń, jak również utrzymywać przedmiot ubezpieczenia w należytym stanie technicznym, przez co rozumiane jest niezwłoczne likwidowanie awarii lub uszkodzeń; dotyczy to zwłaszcza instalacji doprowadzającej i odprowadzającej do/z nich wodę oraz z dachów budynków, budowli i obiektów małej architektury,

- 3) utrzymywać w pomieszczeniach temperaturę uniemożliwiającą zamarzanie instalacji wodnych lub zamknąć zawory i usunąć wodę z instalacji,
  - 4) przeprowadzać konserwację ubezpieczonego mienia zgodnie z wymogami technicznymi i zaleceniami producenta określonymi w instrukcji użytkowania,
  - 5) niezwłocznie powiadomić Towarzystwo na piśmie o zwiększeniu ryzyka, zwłaszcza w przypadku, gdy:
    - a) nastąpi zmiana okoliczności, o które pytano we wniosku lub przed zawarciem umowy w innych pismach, lub gdy usunięte zostaną uzgodnione środki bezpieczeństwa,
    - b) ubezpieczony budynek lub budowla zostaną przebudowane lub poddane innym robotom budowlanym, lub jeżeli ich części nie będą używane,
    - c) w ubezpieczonym budynku lub lokalu podjęta zostanie nowa działalność lub zmieniony jej rodzaj,
  - 6) prowadzić ewidencję ubezpieczonego mienia zgodnie z aktualnymi przepisami, w sposób pozwalający w razie powstania szkody na bezsporne odtworzenie mienia; dowody ewidencji dotyczące ubezpieczonego mienia powinny być zabezpieczone w skuteczny sposób przed zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą.
2. W przypadku naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków wynikających z ust. 1, Towarzystwo może odmówić wypłaty odszkodowania za szkody, o ile miało to wpływ na powstanie lub rozmiar szkody.
  3. W przypadku szkody z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, Towarzystwo może odmówić wypłaty odszkodowania w przypadku, gdy do naruszenia obowiązków wynikających z ust. 1 doszło z winy umyślnej o ile miało to wpływ na powstanie lub rozmiar szkody.
  4. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek, obowiązki określone w ust. 1 spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jaki i Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 43 (obowiązki Ubezpieczającego w przypadku zajścia wypadku ubezpieczeniowego)

1. W przypadku zajścia wypadku ubezpieczeniowego, Ubezpieczający zobowiązany jest do:
  - 1) niezwłocznego powiadomienia Towarzystwa o zajściu wypadku, nie później jednak niż w ciągu 7 dni od jego zajścia lub powzięcia o nim wiadomości,
  - 2) użycia dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzi lub zmniejszenia jej rozmiarów.
2. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązkiem określonym w ust. 1 pkt 1) spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jak i Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek.
3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych w ust. 1 pkt 1) Towarzystwo może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło Towarzystwu ustalenie okoliczności i skutków wypadku.
4. Skutki braku zawiadomienia Towarzystwa o wypadku nie następują, jeżeli Towarzystwo w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymało wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
5. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1 pkt 2), Towarzystwo jest wolne od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
6. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek przepisy ust. 1 pkt 2) i ust. 5 stosuje się również do Ubezpieczonego.
7. Ubezpieczający jest ponadto zobowiązany do:
  - 1) niedokonywania ani niedopuszczania do dokonania żadnych zmian w przedmiocie ubezpieczenia przed przeprowadzeniem oględzin przez osobę upoważnioną przez Towarzystwo, chyba że:
    - a) narusza to interes publiczny,
    - b) zmiana taka jest niezbędna w celu zabezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia po szkodzi lub zmniejszenia jej rozmiarów,
    - c) oględziny miejsca i przedmiotu szkody nie zostały przeprowadzone przez Towarzystwo w terminie 7 dni od daty powiadomienia o szkodzi,
  - 2) zawiadomienia policji o każdym przypadku, którego okoliczności mogą wskazywać na popełnienie przestępstwa w terminie 24 godzin od powzięcia wiadomości o popełnieniu przestępstwa,
  - 3) zabezpieczenia możliwości dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodzi,
  - 4) zawiadomienia administracji budynku o każdym przypadku zalania w terminie 3 dni od zajścia szkody lub uzyskania o niej wiadomości,
  - 5) niezwłocznego zastrzeżenia zaginionych dokumentów finansowych,
  - 6) dostarczenia Towarzystwu w ciągu 14 dni od daty zgłoszenia szkody kopii zawiadomienia złożonego policji,
  - 7) dostarczenia Towarzystwu w ciągu 14 dni od daty zgłoszenia szkody wykazu uszkodzonego, zniszczonego lub utraconego mienia wraz ze sporządzonym na własny koszt rachunkiem poniesionych strat oraz kopiami faktur zakupu, jak również udostępnienia dokumentacji księgowej i innych dowodów, niezbędnych do ustalenia wysokości odszkodowania,
  - 8) umożliwienia osobom upoważnionym przez Towarzystwo dokonania ustalenia okoliczności powstania szkody, wyceny rozmiaru szkody i zasadności roszczenia oraz udzielenia w tym celu wszelkiej pomocy i wyjaśnień.
8. W przypadku naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków wynikających z ust. 7, Towarzystwo może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części za szkody powstałe z tego powodu, chyba że niedopełnienie tych obowiązków nie miało wpływu na ustalenie okoliczności powstania szkody, jej rozmiaru lub wysokości odszkodowania.

§ 44 (obowiązki Ubezpieczającego w przypadku roszczeń z tytułu odpowiedzialności cywilnej)

1. W przypadku wszczęcia dochodzenia, śledztwa lub wydania nakazu karnego lub nakazu zapłaty w związku z zaistniałym wypadkiem ubezpieczeniowym, Ubezpieczający powinien niezwłocznie poinformować o tym fakcie Towarzystwo nawet, gdy sam wypadek został już zgłoszony.
2. W przypadku wytoczenia powództwa przeciw Ubezpieczającemu, w związku z ponoszoną przez niego odpowiedzialnością cywilną objętą ochroną ubezpieczeniową, powinien on również niezwłocznie poinformować o tym fakcie Towarzystwo.
3. Jeżeli dojdzie do procesu sądowego w sprawie roszczenia z tytułu odpowiedzialności cywilnej, Ubezpieczający powinien na żądanie Towarzystwa pozostawić prowadzenie procesu, udzielić pełnomocnictwa osobie wskazanej przez Towarzystwo i dostarczyć wszelkich wyjaśnień uznanych przez tę osobę za niezbędne. Powyższe nie zwalnia jednak Ubezpieczającego z obowiązku wnoszenia w terminie sprzeciwu lub właściwych środków odwoławczych od orzeczeń, nakazów zapłaty lub decyzji administracyjnych w sprawie odszkodowań.
4. Ubezpieczający jest zobowiązany dostarczyć Towarzystwu orzeczenie sądu w takim czasie, aby możliwe było zajęcie stanowiska co do wniesienia środka odwoławczego.
5. Bez uprzedniej zgody Towarzystwa, Ubezpieczający nie jest uprawniony do uznawania ani do zaspokajania roszczeń z tytułu odpowiedzialności cywilnej w całości, części lub na zasadzie ugody z poszkodowanym. W przypadku naruszenia tego postanowienia Towarzystwo jest zwolnione z obowiązku wypłaty odszkodowania.
6. Towarzystwo jest upoważnione do składania w imieniu Ubezpieczającego wszelkich oświadczeń, które uzna za konieczne w celu zmniejszenia lub odparcia roszczenia.
7. Jeżeli istnieją przesłanki do uwolnienia się Ubezpieczającego od odpowiedzialności cywilnej z tytułu zaistniałej szkody w całości lub części, to powyższe dotyczy również Towarzystwa.
8. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek, obowiązki określone w ust. 1-4 spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jaki i Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 45 (ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania)

1. Wysokość odszkodowania określa się w granicach sum ubezpieczenia/sum gwarancyjnych na dzień ustalenia odszkodowania w następujący sposób:
  - 1) dla budynków, budowli i lokali oraz obiektów małej architektury - według kosztów odbudowy lub remontu budynku lub budowli w tym samym miejscu, z uwzględnieniem dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów oraz standardu wykończenia, określonych zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalenia cen robót budowlanych obowiązujących w budownictwie na podstawie katalogów KNR, średnich narzutów, stawek roboczo-godzinny oraz cen materiałów dla danego regionu, potwierdzonych kosztorysem przedłożonym przez poszkodowanego lub fakturą wykonawcy wraz z kosztorysem powykonawczym,
    - a) przy ubezpieczeniu według wartości odtworzeniowej - w pełnej wysokości,
    - b) przy ubezpieczeniu według wartości rzeczywistej - po potrąceniu technicznego zużycia,
    - c) przy ubezpieczeniu według wartości ewidencyjnej brutto - bez potrącenia umorzenia,
  - 2) dla maszyn, urządzeń i wyposażenia - według ceny nabycia, naprawy bądź kosztów wytworzenia rzeczy tego samego rodzaju, typu lub mocy, powiększonej o koszty transportu i montażu z uwzględnieniem zasad określonych w pkt 1),
  - 3) dla środków obrotowych - według ceny ich nabycia lub kosztów wytworzenia,
  - 4) dla nakładów inwestycyjnych - według kosztów odbudowy lub remontu w tym samym miejscu z uwzględnieniem dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów oraz standardu wykończenia, określonych zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalenia cen robót budowlanych obowiązujących w budownictwie na podstawie średnich narzutów, stawek roboczo-godzinny oraz cen materiałów dla danego regionu, potwierdzonych kosztorysem przedłożonym przez poszkodowanego lub fakturą wykonawcy wraz z kosztorysem powykonawczym,
  - 5) dla mienia osób trzecich - według wartości przedmiotu określonej w dowodzie przyjęcia lub według kosztów naprawy na podstawie cen z dnia ustalenia wysokości odszkodowania, uwzględniających poniesione i udokumentowane koszty zakładu usługowego, bez uwzględnienia prowizji lub marży,
  - 6) dla wartości pieniężnych - według wartości nominalnej dla gotówki (wartość nominalną waluty obcej przelicza się na złote według średniego kursu NBP z dnia ustalenia wysokości odszkodowania) lub jako ceny sprzedaży netto (bez marży i prowizji) dla pozostałych wartości pieniężnych, z zastrzeżeniem, że limit odpowiedzialności dla wartości pieniężnych przechowywanych w kasetkach podręcznych oraz kasach rejestrujących i fiskalnych wynosi 3.000 zł,
  - 7) dla mienia pracowniczego - według wartości rzeczywistej lub kosztów naprawy,
  - 8) dla szyb od stłuczenia - według kosztów nabycia lub naprawy udokumentowanych rachunkiem, z uwzględnieniem tych samych wymiarów, konstrukcji i materiałów,
  - 9) dla podwyższonych kosztów prowadzenia działalności - według faktycznie poniesionych i udokumentowanych rozliczeń kosztów potwierdzonych fakturą,
  - 10) dla sprzętu elektronicznego - według ceny nabycia (zakupu) identycznego fabrycznie nowego sprzętu lub sprzętu analogicznego typu (modelu), mocy i jakości lub kosztów naprawy bądź wytworzenia z uwzględnieniem kosztów demontażu, montażu i transportu, z wyłączeniem transportu ekspresowego i lotniczego.,
  - 11) dla uszkodzonych lub utraconych danych oraz wymiennych nośników danych - według wartości niezbędnych kosztów poniesionych w związku z:
    - a) odtworzeniem danych określonych w § 3 pkt 5) lit. a), rozumianych jako koszty wprowadzenia danych z nośników zawierających zapasowe kopie danych,
    - b) ponowną instalacją, wymianą lub odtworzeniem programów określonych w § 3 pkt 5) lit. b)-d),
 jeżeli dane nie zostały odtworzone w ciągu 12 miesięcy od dnia powstania szkody,

- jako wysokość szkody przyjmuje się wyłącznie koszty odtworzenia wymiennych nośników danych, na których były zapisane, pod warunkiem, że nośniki te pozostawały objęte ochroną ubezpieczeniową,
- 12) w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, Towarzystwo wypłaca osobie uprawnionej należne odszkodowanie według zasad odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczającego.
2. Do ustalonej wysokości szkody dolicza się w granicach sumy ubezpieczenia poniesione, udokumentowane i uzasadnione koszty:
    - 1) ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzi lub zmniejszenia jej rozmiarów, jeśli zastosowane środki były celowe, choćby okazały się bezskuteczne, zgodnie z art. 826 kodeksu cywilnego,
    - 2) uprzątnięcia pozostałości po szkodzi w ubezpieczonym mieniu, łącznie z kosztami robiórki i demontażu części niezdatnych do użytku - do limitu 10% wartości szkody,
    - 3) poszukiwania przyczyn szkody do wysokości 10% sumy ubezpieczenia budynków, budowli, obiektów małej architektury i lokali, nakładów inwestycyjnych, nie więcej jednak niż 10.000 zł,
    - 4) naprawy zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku dokonanego lub usiłowanego włamania zabezpieczeń przeciwkradzieżowych (nawet, gdy sprawca nie dostał się do środka ubezpieczonego pomieszczenia) - do limitu 10% łącznej sumy ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rozboju, nie więcej jednak niż 20.000,00 zł.
  3. Przy obliczaniu wysokości szkody w zniszczonym lub uszkodzonym mieniu uwzględnia się przydatność tego mienia do dalszego użytku, sprzedaży lub przeróbki i o odpowiednią kwotę zmniejsza się wartość szkody.
  4. Przy ustalaniu wysokości odszkodowania nie uwzględnia się:
    - 1) wartości naukowej, artystycznej, zabytkowej, kolekcjonerskiej i estetycznej ubezpieczonego mienia,
    - 2) kosztów związanych z wszelkimi zmianami lub ulepszeniami dokonanymi w przedmiocie ubezpieczenia po zawarciu umowy ubezpieczenia,
    - 3) kosztów wynikających z braku części zamiennych lub materiałów potrzebnych do przywrócenia stanu istniejącego przed szkoda,
    - 4) podatku VAT w przypadku gdy Ubezpieczający jest płatnikiem podatku VAT.
  5. W systemie ubezpieczenia mienia na sumy stałe, jeżeli suma ubezpieczenia określonych w dokumencie ubezpieczenia pozycji (przedmiotu ubezpieczenia) jest niższa od jej wartości w dniu szkody (niedoubezpieczenie), odszkodowanie wypłacone jest w takiej proporcji, w jakiej suma ubezpieczenia pozostaje do wartości przedmiotu w dniu szkody, chyba że wartość szkody nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia. Zasada proporcjonalnej wypłaty odszkodowania nie ma również zastosowania w sytuacji, w której wartość przedmiotu ubezpieczenia w dniu szkody nie przekracza 110% sumy ubezpieczenia tego przedmiotu.
  6. Zasady określonej w ust.5 (zasada proporcji) nie stosuje się w stosunku do mienia ubezpieczonego na pierwsze ryzyko.
  7. Jeżeli suma ubezpieczenia określonych poszczególnych pozycji (przedmiotu ubezpieczenia) w umowie jest wyższa od jej wartości w dniu szkody (nadubebezpieczenie), Towarzystwo ponosi odpowiedzialność jedynie do wysokości szkody.
  8. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, Ubezpieczający nie może żądać świadczenia przenoszącego wysokość szkody. Między ubezpieczycielami każdy z nich odpowiada w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.
  9. Odszkodowanie stanowi kwotę obliczoną zgodnie z powyższymi postanowieniami pomniejszoną o franszyzę redukcyjną w wysokości 200 zł (dla ubezpieczenia szyb i innych przedmiotów od stłuczenia 100 zł). Franszyza redukcyjna ma zastosowanie dla całego objętego ochroną ubezpieczeniową mienia, z zastrzeżeniem odmiennych wysokości franszyż wskazanych w poszczególnych częściach OWU lub Załączniku nr 1 do OWU.
  10. W ubezpieczeniu elektronicznego sprzętu przenośnego, dla ryzyka upadku elektronicznego sprzętu przenośnego, łączne odszkodowanie za wszystkie szkody wynikłe z jednego wypadku jest pomniejszane o franszyzę redukcyjną w wysokości 15% wysokości szkody, o ile strony nie uzgodniły inaczej.
  11. Towarzystwo zastrzega sobie prawo weryfikacji wszelkich dokumentów składanych przez Ubezpieczającego i dotyczących zaistniałego wypadku ubezpieczeniowego.

§ 46

1. W uzasadnionych przypadkach Ubezpieczający i Towarzystwo mogą uzgodnić lub każda ze stron może powołać rzeczoznawców w celu ustalenia okoliczności powstania szkody lub jej wysokości.
2. Ekspertyzy rzeczoznawców powinny zawierać co najmniej:
  - 1) ustalenie przyczyn szkody,
  - 2) wykaz mienia będącego przedmiotem szkody,
  - 3) ustalenie kosztów naprawy lub nabycia takiego samego mienia.
3. W razie rozbieżności w opiniach rzeczoznawców, strony mogą powołać rzeczoznawcę opiniującego, który na podstawie przedłożonych do wglądu ekspertyz i własnej oceny stanu faktycznego wydaje wiążącą opinię.
4. Każda ze stron ponosi koszty rzeczoznawcy, którego powołała. Koszty rzeczoznawcy opiniującego ponoszą obie strony po połowie.
5. Postępowanie rzeczoznawców nie zwalnia Ubezpieczającego z dopełnienia obowiązków wynikających z §§ 43-44.

X. POSTĘPOWANIE W SPRAWIE ROSZCZEŃ UBEZPIECZENIOWYCH

§ 47 (wypłata odszkodowania)

1. Po otrzymaniu zawiadomienia o szkodzi, Towarzystwo w terminie 7 dni poinformuje pisemnie Ubezpieczającego (jeżeli nie jest on osobą występującą z tym zawiadomieniem) o przyjęciu zgłoszenia oraz poinformuje pisemnie osobę występującą z roszczeniem, jakie dokumenty są niezbędne do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa lub wysokości

odszkodowania, a także o procedurze składania i rozpatrywania reklamacji.

2. Towarzystwo wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia:
  - 1) w ubezpieczeniu mienia - właścicielowi lub osobie posiadającej odpowiedni tytuł prawny,
  - 2) w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej - poszkodowanemu lub osobie uprawnionej.
3. Gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa lub wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłacane jest w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. W takiej sytuacji bezsporna część odszkodowania wypłacana jest w terminie określonym w ust.2.
4. Jeżeli odszkodowanie z tytułu zgłoszonego roszczenia nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości, niż określona w zgłoszonym roszczeniu, Towarzystwo zawiadomi o tym pisemnie osobę występującą z roszczeniem o wypłatę odszkodowania oraz w przypadku umowy zawartej na cudzy rachunek Ubezpieczonego, o ile nie jest osobą występującą z roszczeniem o wypłatę odszkodowania, w terminach określonych w ust. 2-3, wskazując na okoliczności oraz podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania oraz poinformuje o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.
5. Towarzystwo udostępnia na wniosek Ubezpieczającego, Ubezpieczonego bądź uprawnionego do odbioru świadczenia, informacje i dokumenty, które miały wpływ na ustalenie odpowiedzialności Towarzystwa i wysokość świadczenia. Osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez Towarzystwo udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez Towarzystwo. Towarzystwo na wniosek tych osób udostępni informacje i dokumenty w postaci elektronicznej.
6. Jeżeli Ubezpieczający odzyska utracone mienie już po otrzymaniu odszkodowania, jest on zobowiązany do niezwłocznego zgłoszenia tego faktu Towarzystwu na piśmie oraz dokonania cesji własności tego mienia na Towarzystwo lub do zwrotu otrzymanego odszkodowania w terminie 30 dni. Po bezskutecznym upływie tego terminu powyższe prawo wyboru przechodzi na Towarzystwo.
7. Po wypłacie odszkodowania, sumę ubezpieczenia (sumę gwarancyjną) zmniejsza się o odszkodowania wypłacone w czasie trwania ubezpieczenia. W ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w przypadku wypłaty odszkodowania z tytułu szkody objętej zakresem klauzuli dodatkowej, zmniejszeniu ulega zarówno limit odpowiedzialności na klauzulę, jaki i suma gwarancyjna. Suma ubezpieczenia (suma gwarancyjna) może być uzupełniona do pierwotnej wysokości na wniosek Ubezpieczającego po opłaceniu dodatkowej składki za doubezpieczenie.
8. Ubezpieczający upoważnia Towarzystwo do wglądu do ksiąg i dokumentów Ubezpieczającego mających znaczenie dla realizacji umowy ubezpieczenia oraz oceny ryzyka, w tym do sporządzania z nich kopii, w terminie uzgodnionym z Ubezpieczającym.

§ 48 (roszczenia regresowe)

1. Z dniem wypłaty odszkodowania, roszczenia Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkoda, przechodzą z mocy prawa na Towarzystwo, do wysokości wypłaconego odszkodowania. Jeżeli Towarzystwo pokryło tylko część szkody, Ubezpieczającemu lub Ubezpieczonemu przysługują co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniem Towarzystwa.
2. Nie przechodzą na Towarzystwo roszczenia Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego przeciwko osobom, z którymi Ubezpieczający lub Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkoda umyślnie.
3. Ubezpieczający lub Ubezpieczony zobowiązany jest dostarczyć Towarzystwu wszelkie dokumenty oraz przekazać informacje i dokonać czynności niezbędnych dla skutecznego dochodzenia praw przez Towarzystwo.
4. W razie zrzeczenia się przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego bez zgody Towarzystwa praw przysługujących mu w stosunku do osób trzecich, Towarzystwo może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części. Powyższe uprawnienie nie dotyczy szkód z tytułu odpowiedzialności cywilnej.

XI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 49

1. Wypowiedzenia, odstąpienia oraz wszelkie inne zawiadomienia, oświadczenia i wnioski Towarzystwa, Ubezpieczającego i Ubezpieczonego lub innej osoby uprawnionej do odbioru odszkodowania, powinny być kierowane na piśmie pod rygorem nieważności, z zastrzeżeniem ust. 3 pkt c). Strony mogą umówić się co do innej formy korespondencji.
2. Towarzystwo, Ubezpieczający oraz Ubezpieczony zobowiązani są do powiadamiania się wzajemnie o zmianie swojego adresu zamieszkania lub siedziby.
3. Ubezpieczający, Ubezpieczony lub osoba uprawniona do świadczenia mająca zastrzeżenia dotyczące świadczonych przez Towarzystwo usług lub wykonywanej przez niego działalności ma prawo składania reklamacji do Towarzystwa:
  - a) w formie pisemnej – osobiście w siedzibie Towarzystwa, w dowolnej jednostce organizacyjnej Towarzystwa zajmującej się obsługą klientów bądź przesyłką pocztową na adres: SALTUS Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, ul. Władysława IV 22, 81-743 Sopot,
  - b) osobiście do protokołu podczas wizyty w siedzibie Towarzystwa lub dowolnej jednostce organizacyjnej Towarzystwa zajmującej się obsługą klientów,
  - c) telefonicznie, pod numerem telefonu: 58 770 36 90.
4. Reklamacja powinna zawierać:
  - a) imię, nazwisko, adres i numer telefonu kontaktowego zgłaszającego reklamację,
  - b) numer dokumentu ubezpieczenia,
  - c) przedmiot reklamacji,
  - d) uzasadnienie reklamacji z podaniem ewentualnych dowodów.

5. Złożenie reklamacji niezwłocznie po powzięciu zastrzeżeń ułatwi i przyspieszy rzetelne rozpatrzenie przez Towarzystwo reklamacji chyba, że okoliczność ta nie ma wpływu na sposób procedowania reklamacją.
6. Na żądanie zgłaszającego reklamację Towarzystwo potwierdzi pisemnie na adres wskazany w reklamacji fakt złożenia reklamacji. Towarzystwo na wniosek zgłaszającego reklamację może potwierdzić wpływ reklamacji w postaci elektronicznej.
7. Reklamacja rozpatrywana jest przez Towarzystwo bez zbędnej zwłoki, a odpowiedź na nią powinna być udzielona nie później niż w terminie 30 dni od dnia jej wpływu. Po rozpatrzeniu reklamacji, stanowisko Towarzystwa zostanie przesłane w formie pisemnej na adres wskazany w treści reklamacji.
8. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji i udzielenie odpowiedzi w terminie wskazanym w ust.5, Towarzystwo poinformuje zgłaszającego reklamację o przyczynie opóźnienia, okolicznościach, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia reklamacji oraz o przewidywanym terminie udzielenia odpowiedzi. Łączny czas rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi nie może być dłuższy niż 60 dni od daty wpływu reklamacji.
9. Ubezpieczający, Ubezpieczony lub osoba uprawniona do odszkodowania ma prawo do zwrócenia się o pomoc do Miejskich i Powiatowych Rzeczników Konsumenta oraz do Rzecznika Finansowego.
10. Towarzystwo podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
11. Powództwo o roszczenia wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub osoby uprawnionej z umowy ubezpieczenia.
12. Powództwo o roszczenia wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy Ubezpieczonego lub spadkobiercy osoby uprawnionej z umowy ubezpieczenia.
13. W sprawach nieuregulowanych niniejszymi OWU, mają zastosowanie powszechnie obowiązujące przepisy polskiego prawa.
14. Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia zostały uchwalone w dniu 11 sierpnia 2017 roku przez Zarząd Towarzystwa z siedzibą w Sopocie i mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 1 grudnia 2017 roku.

Krzysztof Kosznik
Wiceprezes Zarządu

Grzegorz Buczkowski
Członek Zarządu

Robert Łoś
Członek Zarządu